

Mahjas Weefis

Nr. 15.

Rigā, 14. aprīlī 1910. g.

55. gada gabjums.

Ģehklas eespajds un rašču.

Dr. philos. P. Saliņa.

III.

a) **Kweefchi.** Pehž Profesora Fr. Schindlera *) us weena hektara ($\frac{9}{10}$ defetinas) zaurmehra raščo: Kreewijā — 730 kilogrami (1 kilogr. = 2,44 jeb apm. $2\frac{1}{2}$ mahz.), Austrija — 1188, Franzijsā — 1350—1430, Wahzijsā — 1807, Holandijsā — apm. 2200, Belgijsā — 2200—2340 un Anglijā — 2133—3124 kilogrami. Bet zaturbeefchu fainneežibās Saksijā pehž Blomeyera labos gados zaurmehra raščo pat 3460 kilogramu un Heine Hadmerslebenā us 5 hektari leela gabala eewahja no ftervehda (Square head) kweefcheem 4900 kilogramus un no „Rivetts bearded“ kweefcheem 5300 kilogramus (apm. 300 pudi us weenas defetinas jeb ap 60 puhru us puhweetas!) — Heines apbrihnojami leela kweefchu rašču Hadmerslebenā (Saksijā) rahda, žif leeliski eespehjamš raščas pazelt, ja jemi labi apstrahda, labi mehsto un isražaus noderigatās, apstahkeem peemehrotatās labibas sortes. — Wahzijsā par raščigakeem kweefcheem israhdijschees ne pašču wahžu

kweefchi, bet angļu „Square head“ kweefchi. Wahžu Laukfaimneeku beedriba 1888/89. lihds 1891./92. g. ismehginot raudsijsa isdibinat, waj un kuras wahžu kweefchu sortes labā, labi apstrahdatā un labi mehslotā semē buhru pahratas par angļu kweefcheem. „Schee tšhetrgadejee ismehginajumi,“ tā profesors Dr. K. fon Rümfers **) isfataš, „noweda pee ta rezultata, ta aprahditos apstahkos nerweena pate no ismehginatām kweefchu sortem newar ar „Square head“ kweefcheem raščibas sinā fazenstees, bet tur, tur klimatš un seme „Square head“ kweefcheem waiš naw gluschi noderiga dividendes kweefcheem dodama preefšchrota.“ Nu zehlās jautajums: kahdi „Square head“ kweefchi tad nu tee wišraščigakee, jo ari daščhodo „Square head“ kweefchu sortu raščiba bija israhdijsches par neweenadu. Wahžu Laukfaimneeku beedriba un labakee wahžu labibas audsinataji ismehginajot to raudsijsa isfinat. Atbildei us šcho jautajumu lai noder sefoscha tabele!

Wahžu Laukfaimneeku beedribas ismehginajumi ar „Square head“ kweefcheem:

Zaurmehra rašču us hektara ($\frac{9}{10}$ defetinas) kilogramoš (apm. $3\frac{1}{2}$ mahz.) un wahžu maršās.

	1892./93. g.		1893./94. g.		1894./95. g.		1895./96. g.		1896./97. g.		1897./98. g.		1898./99. g.		Zaurmehra.		
	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu	maršās
Verlanda	—	—	—	—	—	—	3410	5909	—	—	3303	6214	3423	6253	3379	6125	598,73
Keding	—	—	—	—	—	—	3409	5711	3198	5703	3307	6073	3402	5715	3329	5801	586,37
Wernera (afotainee)	—	—	—	—	—	—	—	—	3140	5352	3292	6215	3475	6569	3302	6045	585,98
Steigera II.	—	—	—	—	—	—	—	—	3119	5430	3298	6042	3529	6127	3315	5866	585,24
Rühmetorfa	—	—	—	—	—	—	3411	5676	3126	5198	3294	6177	3406	6350	3309	5850	584,10
Nettes	3356	4638	3198	5889	3222	5214	3462	5638	3197	5446	3328	6201	3427	6268	3313	5613	581,15
Kirches	—	—	—	—	—	—	—	—	3107	5596	3290	6098	3356	64-3	3251	6059	578,54
Brühwunga Grotta (afotainee)	—	—	—	—	—	—	—	—	3192	5438	3261	6185	3318	6210	3257	5944	577,71
Strubes	3379	4656	3118	5776	3065	4773	3479	5766	3191	5600	3308	5947	3385	6118	3275	5518	574,02
Grühles	3208	4584	3159	6014	2953	4931	3514	5623	3138	5349	3273	6318	3342	6434	3227	5608	568,17
Bredta	3356	4738	3199	6047	3090	4799	—	—	—	—	—	—	—	—	3215	5195	560,18
Zimbala	3310	4894	3126	5851	3054	5246	—	—	—	—	—	—	—	—	3163	5330	554,40
Steigera	3164	4985	2976	6041	2810	5079	3193	5889	2714	5454	3247	5999	3350	6222	3065	5667	544,75
Heines	3260	4674	2938	5959	2916	5245	3155	5615	—	—	—	—	—	—	3067	5373	540,65
Wedela	3278	4786	3030	6044	2641	4970	—	—	—	—	—	—	—	—	2983	5267	526,46

*) „Der Getreidebau auf wissenschaftlicher und praktischer Grundlage. Bearbeitet von Franz Schindler o. ö. Professor an d. l. f. deutschen technischen Hochschule in Brünn. Mit 80 Textabbildungen. Berlin. Verlagsbuchhandlung Paul Parey. 1909. — 109. un 110 lapp.

**) Stat. „Tagesfragen aus dem modernen Ackerbau“. Von Prof. Dr. K. von Rümfer, Direktor des Institutes für land. Pflanzenproduktionslehre der königl. Universität Breslau. Berlin. Verlagsbuchhandlung Paul Parey.

Bet no schein Mahzu Laukfaimneeku beedribas ismehginajumeem pagahjuschi jau 10 gadi un schini laika labakee labibas audsinataji, ka Mette, Strube, Heine, Rimpaws, Zimbals, Beselers un ziti dauds ko pastrahdajuschi kweeschu sortu uflabofchanaš, krustofchanaš un žitā šinā. Uflabotas wezas un eeaudsetas daudsaš jaunās, raščigas un isturigaš kweeschu sortes. Peewedišim sche Pentkawas un Lauchstedtes ismehginajumu faimnezibu ismehginajumus ar daščadām kweeschu sortem.

Pentkawas ismehginajumu faimnezibas ismehginajumi:

	Zaurmehra rašča kilogr. uš hektara.					
	1901./ 902. g.		1903./ 904. g.		1904./ 905. g.	
	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu
Vitewkaš kweeschu	2872	4838	3216	5396	2664	4454
Frömsdorfaš Square head kweeschu	3550	4988	—	—	—	—
Bastarda kweeschu	3586	5176	3820	5268	2480	4342
Leutewigaš Square head kweeschu	4182	6156	4868	6964	2452	4076
Zimbala dšeltenee kweeschu . .	—	—	3710	5526	—	—
Fon Stieglera dšeltenee kweeschu	—	—	3736	6290	—	—
Bentner-kweeschu	—	—	3882	4736	—	—

	Zaurmehra rašča kilogr. uš hektara.					
	1901./ 902. g.		1903./ 904. g.		1904./ 905. g.	
	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu
Firšta Hagfeldta Stieglera kweeschu	—	—	3974	5290	—	—
Sašču leelherzoga kweeschu . .	—	—	4052	5684	2638	5256
Epa kweeschu	—	—	4078	6896	2468	5088
Swalōša Renobladeš kweeschu .	—	—	4184	6342	1952	3880
Firšta Hagfeldta Zimbala kweeschu	—	—	4422	6210	2664	4680
Zimbala kweeschu Nr. 22	—	—	4422	6500	—	—
" " Nr. 26	—	—	4474	7606	—	—
" " Nr. 76	—	—	4606	6948	—	—
Mettes Square head kweeschu .	—	—	4790	6736	1898	3638
Strubeš Square head kweeschu	—	—	5052	7210	2066	3620
Dšeltenee kweeschu	—	—	3288	6138	—	—
Elite Square head kweeschu . .	—	—	4194	6866	2912	4656
Firšta Hagfeldta Elite Square head kweeschu	—	—	4436	7730	—	—
Swalōša Boreš kweeschu	—	—	—	—	1982	3772
Zimbala Pobjielsta kweeschu . .	—	—	—	—	2036	3528
Zimbala Nr. 6	—	—	—	—	2458	4340
Zimbala Printšja Korolata kweeschu	—	—	—	—	2616	4036
Fon Modrova prušču kweeschu	—	—	—	—	2294	5368

Ismehginajumi ar kweeschu sortem Lauchstedtē:

	Zaurmehra rašča kilogramoš uš hektara																
	1895./ 96. g.		1896./ 97. g.		1897./ 98. g.		1898./ 99. g.		1900./ 901. g.		1901./ 902. g.		1902./ 903. g.		Zaurmehra.		
	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu	graudu	falmu	maršā.
Zenšja un beedr. baltee kweeschu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3881	6046	4627	7000	4204	6523	728,45	
Rimpawa bastarda kweeschu . .	4732	6684	—	—	3342	6356	—	—	feemā ifniš-tušču.	—	—	—	—	4037	6520	703,35	
Molda Red prolifē kweeschu . .	3926	6380	—	—	—	—	—	—	3859	8121	—	—	—	3893	7250	692,70	
Saleešču šmilts kweeschu	—	—	—	—	—	—	—	—	4145	8789	3097	6775	3989	8080	3744	7881	679,82
Epa kweeschu	—	—	—	—	—	—	—	—	4055	8561	3134	6386	4078	8209	3756	7719	679,19
Beselera original Square head kweeschu Nr. 3	4294	6714	2906	4412	3761	5473	4086	8874	feemā ifniš-tušču.	3773	6324	feemā ifniš-tušču.	—	3764	6359	659,99	
Heineš pahrelabotee Square head kweeschu	4062	6980	—	—	3291	6441	—	—	feemā ifniš-tušču.	—	—	—	—	3676	6710	652,05	
Heineš akotainee Square head	4568	5960	—	—	3341	6506	3105	7703	—	—	—	—	—	3671	6723	651,50	
Zimbala jaunee dšeltenee kweeschu	—	—	—	—	—	—	2911	6957	4055	8773	3129	5364	4340	8024	3606	7279	650,09
Strubeš Square head kweeschu	4050	5166	3012	4880	3801	6181	3530	7778	—	—	—	4073	5950	3693	5991	643,82	
Lībnišas kweeschu	—	—	—	—	—	—	—	—	3806	7856	2951	6068	3789	8257	3515	7393	638,15
Beselera Square head kweeschu	4412	6780	2914	4206	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3663	5493	631,85	
Amerikaš šmilts kweeschu	—	—	—	—	—	—	—	—	3875	8763	3027	5943	—	—	3451	7353	627,95
Mettes Square head kweeschu . .	—	—	3408	4820	3629	5786	—	—	feemā ifniš-tušču.	—	—	—	—	3518	5303	607,25	
Sandomiraš kweeschu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2984	6136	3702	7593	3343	6865	604,43
Lauchstedtes Square head kweeschu	3758	5318	—	—	2987	6205	2961	6917	—	—	—	—	—	3235	6147	577,46	
Sčilbachaš bruhnee kweeschu . .	—	—	—	—	—	—	—	—	3419	7819	2528	5389	—	—	2974	6604	545,16

Peewedišim wehl Bonnāš uniwersitates Popelsdorfaš ismehginajumus 1902. g.

Nr.	Audsejumi.	Išēhts uš hektara kilogrāmōš.	Salmu garums šantimetros	Rašča uš hektara		Sver litriš gramōš.	1000 graudi gramōš.
				graudu dubultšentnerōš*)	falmu dubultšentnerōš		
1	Strubeš	189	130,7	42,84	70,71	726,7	48,51
2	Steigera	181	135,1	40,84	76,84	750,1	48,20
3	Zimbala	178	114,6	41,29	72,29	745,7	49,51
4	Beselera I.	185	133,7	40,65	73,81	759,1	50,70
5	Beselera II.	191	133,2	38,71	72,26	742,3	50,15
6	Beselera III.	192	120,1	37,84	72,32	738,0	47,45
7	Heineš	193	134,1	43,87	74,58	736,8	48,56
8	Mettes	193	129,6	46,58	77,16	743,6	48,95
	Zaurmehra	187,75	—	41,46	73,75	742,8	48,95

*) 1 dubult- jeb meteršentnerš = 100 kilogrāmēem = apm. 250 mahžinam.

Square head kweefchi, kà redsams, ir koti raschigi, bet wini prafa labas, labi isstrahdatas un labi mehslotas semes un pee tam wehl ne arween istura seemu. 1900./901. gada seemâ Square head kweefchi Wahzijâ daudjâs weetas pagalam isputeja. „Wahzu kweefchi,“ isfakas wahzu semkopji, „ir nerashigi. bet Square head kweefchi neistura seemu.“ Raudsija Square head kweefchus krustot ar weetejeem wahzu kweefcheem un tã peemehrot apstahkeem. Panahumi bija labi. Leeli nopelni schai sinã it ihpafchi Mettem, Strubem, Heinem, Steigeram, Beseleram un Zimbalam. „Ottons Zimbals,“ tã isfakas semkopibas profesors Dr. Antons Nowazkis,*) „ir ischkihris problemu, isaudsinadams sawos Elite Square head kweefchos tahdu kweefchu sorti, kas fewi saweeno seemas isturibu, bagatu raschibu un lihpuweelu bagatibu.“ — It ihpafchi austrumos no Elbes, pehz profesora Nowazka schee Zimbala Elites Square head kweefchi buhtot noderigatee. Zimbala Elites Square head kweefchi ari wiszaur istureja Wahzijâ 1900./901. gada bahrgo seemu. Frõmsdorfa (Schlesijã), kur Ottons Zimbals schos kweefchus eeaudsejis, atrodas 270 metri pahz juhreas spoguli un seemã aufstums tur safneeds 28 gradi pehz Neomira (35 pehz Belfija). Ari pee mums scheem raschigajeem un is-turigeem Zimbala Elites Square head kweefcheem wehl wajadsetu labi isdotees un labi pahrijeemot. Wahzijas raschigatee anglu Rivet kweefchi (Common Rivet Wheat of England), no kureem F. Heine Hardmerslebenã 10 gados zaurmehrã raschojis 3546 kilogramus us hektara, jau Wahzijã beefchi

issalst un pee mums tapehz mas zeribu tos eeaudset. Mums tapehz wairat wehribas buhtu japeegreesch Mettes, Strubes, Heines, Steigera, Zimbala un zitu audsetaju kweefchu krustojumeem, ihpafchi Zimbala Elites Square head un Twerfona kweefcheem, kuru pehdejo kweefchu dsintene ir kalmainã Stotija, no kureenes profesors Wohltmans tos pahrwedis us Wahziju un kur tos it ihpafchi Heine Hardmerslebenã rauga tahlak attihstet. Twerfona kweefchi pehz wahzu semkopibas profesoru un labako semkopju ismehginajumeem un issazijumeem masak bagatãs kweefchu semes, kur klimata waj zitã sinã Square head kweefchi wairs lahgã neisdodas, esot zeenigi eenemt un is-pildit Square head kweefchu weetu. — Zimbala Elites Square head kweefchi un Twerfona kweefchi, kã waretu peefihmet, ismehginaschanas noluhkã starp ziteem eefehiti ari Bekabmuischã (Dobeles aprinki, Kursemẽ).

No wasaras kweefcheem Wahzijã par raschigakeem israhdijschees Strubes atotainee kweefchi, Schlanstedtes farkanee kweefchi, Beselera kweefchi, Noẽ kweefchi, Rivots bearded kweefchi, Heines Shirroffs bearded White kweefchi, Lupigas smilts kweefchi un wehl ziti. Wasaras kweefcheem pee mums buhtu peegreeschama leelaka wehriba. Wahzijã wini isdod augstas raschas. Beselers raschojis zaurmehrã 3036 kilogramus us hektara, Rimpawa farkanee Schlanstedtes kweefchi Saffjã labos gados raschojuschi zaurmehrã 3500 kilogramus us hektara un Noẽ kweefchi Hardmerslebenã daschos gados pat 4135 kilogramus us hektara. Ismehginat schis wasaras kweefchu sortes tapehz derctu ari pee mums.

Swaiglschnu pafaule.

Profesora Dr. Hermana J. Kleina.

(Turpinajums.)

Wisai eewehrojams atradums pehdejã gadu desmitã ir dewufe debesu fotografija. Andromedas swaiglschnu fihme ir kahda gaischa migla eliptiskã isstatã. Winas widu redsams kahds lodols un wairakas pehrflainas weetas un wis tas isstatas lihdsigs tahdai formai, kuru redsam ja skatamees us rinã laukuma schkihbi no fahneem. Ne weena skaidra stahwu swaigsne nawa schai miglã redsama, taf preefsch dascheem gadeem peepeschi tur usleesmoja kahda eedseltena swaigsnite, kura somehr pehz ihfa laika atkal pasuda. Reweens telestops nespehja usrahbit pee schis miglas kahdu fewifschtu ihpafchibu. Tad 29. dezembri 1888. gadã kahdam debesu fotografijas draugam Dr. Isakam Robertfam Liverpolẽ isdewãs ar leelu spogula telestoppu un kahdu fewifschti juhtigu fotografisttu plati scho miglu no-fotografet. Lai no schis miglas wahjãs gaismas dabutu

apmeerinoschi skaidru bildi, wiasch eksponeja pilnas 4 stundas pee kam telestoppu wajadseja bes apstahschanãs wirsit pehz atteezigãs debes greeschanãs, lai bilde paliktu us plates negrosita. Schis ahrtahrtigi grubtais darbs tifa kronets ar negaiditu panahkumu, jo us plates parahdijãs schis miglas bilde, kura atschkihrãs no wisa ko lihds schim aqs zaur tahsklati bija redsejufe. Bilde proti rahdija kahdu lihdsenu, slihi pret muhsu skata liniju gulofschu miglas ripu, kura ir apnemta no lihumeem jeb spiralem, us kurãm ir atfewifschti miglas meigli. No ta laika ari ziti debesu fotografi ir scho miglas plankumu usnehmuschi, tã ta tagad mehs esam toti labi informeti par wina ihsto isstatu. Us III. tabeles ir weena tahda miglas fotografija pareisi at-tehlota un te war skaidri pasihit slihi pret skatu liniju gulofchas spirales un miglas bumbas us tam; bes tam wehl redsams, ka wis miglas plankums no wisã pufem ap-nemts no masakãm un gaischakãm swaigsnitẽm, kuras pa-rahdas bes noteiktas lahrtibas un kurãm drofschi ween nawa nelahdu tuwaku atteezibu ar scho miglu. Wisaugstakã

*) Anleitung zur Getreidebau auf wissenschaftlicher und praktischer Grundlage. Von Dr. Anton Nowazki, Professor der Landwirtschaft am Polytechnikum in Zürich. Vierte, verbesserte Auflage. Mit 147 Textabbildungen. Berlin. Verlagsbuchhandlung Paul Parey, 1905

mehrà eespehjam, ka migla ir tuwak semei nekà minetàs swaigsnes; zif leels ir winaas attablums, tas nawa finams, bet nawa fo schaubitees, ka tas istaisa daudf tuhtstosch miljardu jubdes. No nekaitamàm swaigsnittem, kuras lihds ar miglu parahdas us biledes, zaur tahlfklatu teeschi redsamas tikai nedaudas un tikai fotografiska plate iszehla tàs no winu lihdsfchinejàs buhtibas tumsas un rahdija zilweku azim.

Zaunakà laikà astrofiskaliskà institutà Heidelbergà astronomš P. Göhs ir iswedis koti ruhpiгу leelàs Andromedas miglas fotografisko usnehmumu ispehtischanu. No tàs israhdijs, ka gaischakee miglas mahkoni gandrihs wif ir swaigschnu grupeschanas widus punkti un leelakee swaigschnu beesokni weetam eespeeschas pat miglas schwihtu dakàs. Rahds, tikai ar wisfmalaku un wahjak spihdoschu miglas materiju pilditais, schis miglas apwids ir ari atteezigi nabadfigaks ar swaigsnem, tomehr pateefi swaigschnu tufschu weetu miglas nowadà ir koti mas. Paschà miglà swaigschnu grupeschanas ir leelaka nekà winaas tuwakà apkahrtne. Daschadas miglas dakàs, kà augschà minetais astronomš domà, leelas atrodotees ari daschadàs attihstibas stabijàs. Seemetrihta dakà, kur wifas fistemàs attihstiba, pehz miglas zela isweidoschanàs spreeschot, waretu notitt netrauzeti, swaigschnu weidoschanàs prozess ir jau puslihds tablu us preefschu gahjis. Deenwidwakaros no miglas kodola turpreti, kà redsams. kaut kahds trauzeklis ir aisturejis scho attihstibu. Rahdi schkehrschki tur bijusch, par to wehl newar spreesst, bet ka wini tomehr ir bijusch, to peerahda miglas masu isskats schai wifuma dakà.

Zaur abu Herscheku un wairaku zitu debefs pehtneeku puhlem bija idewees gadu fimtena laikà useet pee debefim ap 6000 miglas plankumu. Bet ar fotografijas isleetschanu swaigschnu pehtneežibà ir israhdijs, ka schis flaits apfihmè tikai kosmisko miglas plankumu wismafako dalinu. Lidàs swaigschnu luhkotawas profesors Keelers, kuresch tur leetoja milfigu spoguka teleskopu preefsch miglas plankumu un stahwu swaigschnu fotografiskeem usnehmumeem, jau pagahjuschà gadu fimtena beigàs nahza pee pahrliezibas, ka ar toreisejeem lihdsfkeem peeejamo miglas plankumu flaits ir wismaf 120,000; bet ari schis aprehkins ir pulka par masu. Sistematiski, pa wifu debefi isdaliti usnehmumi, kuras ir ispehtijis C. D. Perrine Lidàs swaigschnu luhkotawà rahda, ka pee debefim atrodami wismaf 500,000 miglas plankumi, kuras war nofotografet ar tureenes instrumenteem. Tà ka pee ilgakas ekspoeschanas un pilnigalàm platem bes schaubam parahdas wehl wairaf tam lihdsigu attehlu, tad astronomš Perrine tura par eespehjamu, ka plankumu kopsflaits ir pahri par weenu miljonu.

Lihdsigi tam, kà ispehtija stahwu swaigschnu isdalischanos pee debefim, ir pehtita ari miglas plankumu grupeschanas. Pirmais, kuresch ar to nodarbojàs, bija atkal leelais Herschels un winsch nahza pee ta eeskata, ka kosmifke miglas plankumi wisbagataki parahdas Putnu zekà. Tomehr wehlakee ispehtijumi, kuri pamatojas us scho miglu leelaku flaitu, Herschela usskatu neapstiprinaja.

Kahds pehtijums, kuru profesors Bauschingers isdarija par 10,000 miglas plankumu isdalischanos pee debefim,

rahdija, ka winu leelakà grupeschanas ir Putnu zeka polu turvumà un ka miglas plankumu flaits paleef arween mafaks, jo wairaf tuwojamees Putnu zekam. Turpretim swaigschnu puduri ir arween wairaf Putnu zeka turvumà. Schee dati wehlat zaur astronomà Stratanowa pehtijumeem ir galwenà kahrtà apstiprinati. Bet no ta laika fotografijas isleetschana ir mahzijuse, ka augschà usdotais to miglas plankumu flaits, kuri zits pehz zita ir atrasti ar tahlfklateem, apfihmè tikai koti masu pateefibà efoschu miglu flaita dalinu un tapehz par miglas plankumu pateeso isdalischanos mehš neka flaidri nesinam. Heidelbergas astrofiskaliskà obserwatorijà miglas plankumu pehtneežiba ar fotografistu usnehmumu palihdsibu us zitu puff ir dewufe nezeretus panahkumus. Profefors Wolfs Heidelbergà sew par leelu pahrsteigumu atrada, ka weseli debefs apwidi ir kà nosehti ar wismafakajeem miglas plankumineem. Us weenas weenigas plates, kura rinka apmehrà lihdsinajàs dubultam mehnescha ripas zaurmehram, atradàs ne mafaf kà 130 atsewifski miglas plankumi. Lihds ar to no mehginajumeem bija gaischi redsams, ka schis mafàs miglas, no kuràm teeschi ar azim tahlfklatà wislabakà gadijumà tikai war dabut pahrejoschus famanamus eespaidus, us fotografiskàm platem ir redsamas un aprakstamas koti flaidri. Schee panahkumi pamudinaja profesoru Wolsu peegreesst wismafakateem debefs miglu plankumineem fewifski leelu usmanibu. Winsch eesahka ar to debefs apwidu nofotografeschanu, kur pehz lihdsfchinejàm sinam mafàs miglas parahdas wisbagatigaf un flaitaf; Zaunawas Lauwas un zitas swaigschnu fihmes tita pa leelakai dakai usnemtàs wairaf kà trihs reises. Wolfs pa sawu pehtijumu laiku atrada to augstakà mehrà eewehrojamo faktu, ka wispahreji ap sinameem kosmifkeem miglas plankumeem steepjas kahda swaigschnu tufschà jofla, kamehr paschà miglà swaigschnu flaits atkal peeaug. Kaut kas tam lihdsigs litàs uskrihtoschs jau wezafajam Herschelim, jo winsch, kad kahdu ihfu laiku neweena swaigsne nebija parahdijufes wina teleskopa nowehrojama lauka, mehdsja teift sawam rakstwedim: „Sagatawojatees, tagad nahks miglas plankumi!“ Leelà Driona migla, pehz A. Kopsa pehtijumeem, ari peeder pee tam miglam. kuras ir apnemtàs no swaigschnu tufschàm joflam. Ari pee tàs miglas, kura pehz sawa ahreja weida ir nosaukta par „Seemel-Amerikas miglu“ un attehlotà pehz profesora Barnarda fotografijas, ir redsams, ka wina wisapkahrt eeslehgta no swaigschnu nabadfigeem appabaleem, kureem pascheem par fewi ir gandrihs gluschki tas pats apfihmejums, kahdu rahda minetà migla us fotografijas. Tahlak Kopsa atrada to pahrsteidjoscho faktu, ka schi migla, kaut gan wina ir wisapkahrt apnemtà no swaigschnu tufnescheem, tapaf kà Driona migla, neatrodàs wis scho swaigschnu tufneschu widà, bet abas miglas ir turwu pee tufneschu gala, Driona migla sawa swaigschnu tufnescha seemetwakara galà un Amerikas migla sawam — seemetrihta galà. Schis faktis ir neschabigi apstiprinats zaur daudsu miglu un winu apkahrtmu jo smalleem ispehtijumeem; tagad zekas jautajums, kà schi parahdiba issflaidrojama?

Kopejā miglu un swaigschnu tufneschu parahdischanās jau pate par sewi dod eefpehju domat, ka wineem ir jo tuws sakars. Bet ne wiß miglas plankumi ir tahdā stahwofli; ir kahda sinama scho plankumu klase, kuras galwenais preekschstahwis ir leelais plankums Andromedā un pee kurām swaigschnu trubtums miglas apfahrtnē nawa manams. Tā tad ir skaidri, ka te darischanā ar diwām miglas attehlu schkirām: ar miglam, kuras peeder pee muhsu swaigschnu sistemas un ir sinamā sakarā ar apfahrtejam swaigsnem un ar tahdām, kuras warbuht ar muhsu sistemu nestahw nekahdā sakarā. Teescha tahkuma noteischanā, kahdā schis miglas no mums atrodas, ir neeefpeh-

jama, jo parallaksu mehroschana dod til neezigus staitus, ka wini nawa attihstami. Katrā sinā pat wistuwakās miglas atrodas no mums stahwu swaigschnu attahlumā.

Kad mehß schos pehtijumu panahkumus pareißi apjeram, muhsu garam atveras wispasaules un winas eefahrtas nojanda, kas pahrspehji wisu, ko pat wisdroshatā fantassija war eedomatees. Lihdfigi sneega pahrslam wirpufo saules un spihdoschas miglas humbas pa neaprobeshoto wisumu; telpa, laiks uu materija parahdas te mums pahrspluhstoschā pilnibā. No mas sēmes mums ir atwehrtis isskats us pateeso pasaulēs wehsturi un us debess fermenu radischanās prozefu.

Rigas Laukfaimneezibas Bentralbeedribas wispahrejā semkopju sapulze

18. un 19. februari.

V.

Nahkoschais preekschlaschjums par agronomiskas palihdsibas organizaciju, kā jau teiktis, no stud. agr. P. Kreischmana kunga. Winsch lasa „par laukfaimneezibu un statistiku“. (Kapeh; ne „par laukfaimneezibas statistiku?“ Ref.).

Agronomis H. Belmina tgs sawā preekschlaschjumā „par agronomiskas palihdsibas organizaciju Latwijā“ jau esot minejis tās laukfaimneezibas nosares, kuras agronomiska palihdsiba jo sewischi wajadfiga. Starp zitu winsch esot aishahdijis ari us to, ka ari laukfaimneezibas statistika esot pee mums „nostahdita“ wisai neapmeerinoschā stahwofli. Tas ari teescham tā esot. Schai til wisai swarigai leetai pee mums neesot peegreesta gluschi waj nekahda wehriba.

Statistika nosihmē faktu un nowehrojumu krahschanu, — turpina preekschlaschtais.

Pat jau no behrna lahjam, tilkihds ween mums rodas pirmā apfina, mehß sahkam nowehrot aplahrtni; apluhkojam daschadus preekschmetus, tos weenu no otra atschkiram un salihdsinam. Tahdeji sakrahjas mums wesels nowehrojumu krahjums. Behylaitā mehß wisus schos nowehrojumus sawedam kahrtibā. Nu rodas tas, ko mehß sawzam par peedshwojumeem un par dshwes pasihschanu.

Tahdi nowehrojumi sawa aroda darbībā ir ari itweenam faimneekam=laukfaimneekam. Us to pamata winsch idara schahdu waj tahdu pahrmainu sawā faimneezibā. Tatschu nepeeteef jau nu ar schahdeem paschu nowehrojumeem ween. Gadas jau, ka „kahds agronomis waj kahds zits mahzits semkopis“ „eeteiz“ kaut ko jaunu, kas atnestu leelu labumu: waj nu kahdu jaunu labibas fugu, waj jaunu mehßloshanas weidu, waj zitu ko. Semkopis, schahdu padomu nollauksjees, ne nu katreis winam ustizas. Winsch saka: „Nogaidisim, kas labs tur isnahks!“ — un atturas tad til ilgi no peekrischanas schim weenam waj otram jautajumam, eekams beidsot pats naw pahrlaezina jees par wina labumu. Un tas ir koti pareißi un

tas tā eeteizams ari us preekschu darit. Zaur pahrsheidfigi isfleegtām reklamam weenai waj otrai labibas fugai, weenam waj otram mehßloshanas weidam, weenam waj otram semkopibas rihkam waj maschinai eekritis jau ne weens ween laukfaimneeks, neisnemot pat i ne paschus „jaunatradumu“ eeteizejus. Wispahrim zaur weengadeju waj pat ari dingadeju jaunās sehklas labibas fugas ismehginajumu ween, nekad wehl newar jau scho jauno labibas fugu eeteikt tā „muhsu apstahkleeem pilnigi peemehrotu“. Treshchais gads war nest wehl kaut ko zitu. Tatschu to wehl daudsi, pat zitadā sinā it nopeetni semkopji — par muhsu jaunajem agronomeem jau it nepawisam nerunajot — wehl aishweenam deesgan peeteefoschi neeewehro. Tatschu nosihme tam koti leela, ko mehß tā jildinam un „eeteizam“.

Tatschu ar schahdu nowehrojumu palihdsibu jau weenā ween faimneezibā war sawneegt leelus panahkumus. Bet tā ka nu muhsu faimneezibas neatrodas us mehnescha, bet starp zitām tām lihdsigām un faistas sawā starpā ar neschkiramām faitem, tad ar weenfahrscheem nowehrojumeem ween nepeeteef. Ir wajadfiga plaschata leetas pahrredsē — ir wajadfigi mums statistiski skaitki.

Bet kahdi tad nu buhtu tee jautajumi, kurus semkopis weens pats ween newar ischkirt?

„Metisim flatu us muhsu netahko kaimineeni, Belgiju, — ja tur nebuhtu westa plascha jo plascha statistika, tad newaretu isflaidrot, kapeh; tur deesgan labi nostahditās graudkopibas weetā sahka eeweestees lopkopiba, kura sawneedsa augstu stahwofli un dod wehl tagad daudj laba Belgijas eedshwotajeem. Schahdas pahrmainas eemeslis pastahw eeksch tam, ka pagahjuschā gadu simtena otrā puse wispahrim bija nomanama labibas zenu krichana un Belgijā laukfaimneeki tika peespeesti agratās semkopibas weetā melket zitu zefu, kā pawairot sawu faimneezibu eeneßbu.

Tahkat, — ne masu lomū faimneezibās spehlē lauk-

strahdneeku masinaschanās, deht wīnu aīspubhschanās uš pilsehtam un algu zelschanās. Mums šchajā gadījumā jamahzas šaprast leeta pehz kodola un to mehš waram panahkt — weenigi zaur pašchu statistisku sīnu krahšchanu un to eewehroschanu. Tikai šawahzot plasčas statistikas sīnas, Behtgijas laufšaimneeki neschaubami atšina par wajadšigu pahreet no graudkopības uš lopkopību. Wehl waretu minet statistikas „lomu“ (nosīhmi) ari atteezībā uš semes apstrahdaschanas weideem, organizācijas planeem u. t. t.

Tahdu statistisku sīnu nepezeeschemību jau atšinuščas ari waldības un pašwaldības eestahdes. Bitur Kreewijā ar statistisku sīnu krahšchanu nodarbojas semstwas un šchahdai eekahrtai ir deesgan labi panahktumi, jo tikai zaur statistiskām sīnam mehš waram muhsu semneeku statit waigu waigā. Bet kā nu stahw ar statistisku sīnu wahlschanu Baltijā? Atbildot uš šcho jautajumu, bes pahrschibleschanas šafata, ka p e e m u m s s t a t i s t i k a s t i l p a t k ā n e m a s n a w. Teek gan krahstas sīnas gubernu statistiskos birojos, bet tās ir tikai preeksch administrācijas un laufšaimneekem nepeeeetamas. Odra weeta, kur ari krahj statistikas sīnas, ir semes pašwaldības eestahdes, pee mums — landrahtu koleģija, bet ari šchis sīnas naw peeeetamas plaschatām aprindam. Tā tad naw mums tahdas weetas, kur pehz gribas un wajadšības waretu šmeltees uš statistiku pamatotas mahzības, un tadeht janahkt pee flehdseena, ka mums jarada jauns statistisku sīnu birojs, waj nu pee Laufšaimneeku Zentralbeedribas, waj pee zītas kahdas leelatas organizācijas. Biroja ušdewums buhtu, — wispirms, wahkt starp laufšaimneekem sīnas par laufšaimnezības stahwokli, semes leelumu, lauku eekahrtoschanu, raschu augstumu, kustama ihpashuma leelumu, lopu daudjumu atšewiškās šaimnezībās, semes apstrahdaschanas weidu, darba spēhktu, meliorācijas weidu, kooperatīveem ušnehmumeem, konsumweikaleem u. t. t. Tahskais ušdewums buhtu: apstrahdat eewahktās sīnas, kahrtot un redigetwīnas, isdot atšewiškus krahjumus, šastahditšewiškās laufšaimneekem išsuhtamas jautajumu blanketes, — wispahreji organizet leetu.

Bet kahdi nu lai buhtu statistisku sīnu eewahlschanas organizācijas weidi. Pirmkahrt, no waldības šantzioneta un no ofšialeem orgoneem (pagastu waldem) išdarita sīnu wahlschana. Eestahdei, kura leetu nemtu šawās rokās, buhtu jaisstrahdā jautajumu blanketes un tās pagastu waldem japeesuhsta; waretu pat eepreeksch stahtees ar šchim waldem šakarā un apjautatees, kahds wīnu uššats minetā leetā. Otrkahrt, waretu nodibinat primatu biroju, — peemehram, to waretu pee šewis eerihkt Zentralbeedriba. Eewahlschanu waretu išdarit ar lauku beedribu palihdsību, kuras weetejos apstahktus tuwat pašihst un šawā pušē šemigaki strahdatu. Tad waretu ušajinat peedalitees wisus, kas par leetu interesejas; rastos břihwprahctigi korespondenti, šewiškī školneeki un studenti, kas ari buhtu kōti wehlams. Tee pa wafaras břihwlaiku waretu štaigat apkahrt pa šaimnezībām un nodarbotees ar sīnu wahlschanu. Tahdā kahrtā šakrahtos drošchs, pilnigs un wehrtigs materials, uš kura nosīhmi jau eepreeksch aīstrahdits.

Uš praktišeem šokeem pahrejos, jaaisrahda, ka biroju wislabat buhtu eeteizams dibinat pee Rīgas Laufšaimneeku Zentralbeedribas šemkopības šekzijas, kā šewiškū apakškomišju. Tas tā buhtu preeksch Widsemes. Kursemē leetu waretu ušneemtees Laufšaimneeku Eonomiskā Šabeedriba. Šemkopības šekzija waretu kooptet atšewiškus inteligentus spēhktus (widus školās audšeknus, školotajus, augstškolās studentus u. z.), ar kureem kopīgi išstrahdatu blanketes un nodibinatu darbības weidu. Pehz šinama laika išsuhtās lapas ar sīnam šaplubstu apakškomišjā atpatat, kur tad ar agronoma palihdsību tīktu šawillktas kopā pahrskata, šaprotamā weidā.

Resumejos šazito, jausstahda šchahdas tehšes: 1) Laufšaimnezības statistika ir nepezeeschami wajadšiga preeksch apšnigas, eenešgas šaimneekoschanas; 2) Baltijas mašgruntneekem lihds šchim naw peeeetams neweens laufšaimnezības sīnu birojs; 3) tamdeht laufšaimnezības beedribu apweenotajām zentralbeedribām jaorganizē pee šewis jeb zaur šewi statistisku sīnu birojs.

Pa tām starpam resumejis šawu preekschlašjumu ari agr. Š. Šelmina tgs. Wīnšch ušstahda šekoschas tehšes: „Latwijas laufšaimneekem mašgruntneekem wajadšiga agronomiska palihdsība, R. L. Zentralbeedribai jaruhpejas par agronomeem—wezakeem, špezialisteem (ar augstako išglīhtību) wīšās galwenās laufšaimnezības nosarēs, kā ari par laufšaimnezīktu sīnu un padomu biroja eerihkoschanu un lehtas waj besmatšas laufšaimnezīktas literaturas išplatīschanu. Mašakām weetejām laufšaimnezības beedribām jagahdā par jaunakeem špezialisteem, weetejeem instruktoreem (ar widejo jeb šemaku išglīhtību). Weetejās laufšaimnezības instruktorus eeteizams peenemt kā laufšaimnezīktu beedribu šekretarus, peemehram, kopojotees wairakām beedribām waj šaweenojot šcho amatu ar weeteju krahj aīšdewu kaku darbwešchu amateem.

Pagasteem eeteizams peenemt instruktorus, eewedot wīnu algas pagastu budšhetā. Eewehrojot, ka aīš lihdsjektu truhkuma pašči mašgruntneeki newar nodroschinat peeteekoschu agronomiškū organizāciju un semes lihdsjekti wīneem lihds šchim naw peeeetami, wehlams, lai Widsemē un Kursemē tīktu eewesta parastā agronomiskā organizācija no waldības pušes, kahda pastahw zītās gubernās, šekoschu amatu weidā: 1) laufšaimnezības inspektors; 2) wezakee un jaunakee špezialisti šemkopībā, lopkopībā, laufšaimnezīktu mašchinu leetās, purwu kulturā; 3) instrukturu amati: šemkopībā, līnkopībā, lopkopībā peenšaimnezībā, dahrskopībā, entomoloģijā un fiškopatoloģijā, bišchkopībā, šiwkopībā.

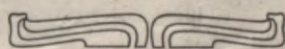
Wehlams, lai ari Baltijas gubernās tīktu eewestas normalas šemstwas eestahdes, kas nodroschinatu plasčas agronomiškās organizācijas eeweschānu un uštureschānu no weetejeem semes lihdsjekteem ari mašgruntneeku wajadšībām.

Šahkas debates. Debatēs wispirms runā Š. K r u h m i n š ch (no Rīgas). Greesdamees pee agronoma Š. Šelmina referata wīnšch aīstrahda, ka šewiškū nodoktu eeweschāna preeksch agronomeem pagastu budšchetos pee

tagad pastahwoſcheem apstahſkeem buhtu netaiſna, jo pagastiſtahtwotnoſchkiram, — ſaimneekem, talpeem, muiſchu ſtrahdneekem un ſawwatneekem. Kalpu ſahrta neneſſſchot netaiſni uſſpeeſtās naſtas, no furu maſſaſchanaš winai neatlezot nekahdš labums un taš ari netiſſſchot no uſraudſibas eeſtahdem peelaiſiſ. Agronomu algoſchanaš neeſot nekahda ſakara ar „ſkolotaju ſchtata“ algoſchanaš, jo ſkolotajš kalpojot wiſam ſchkiram bet agronomš tikai weenai, ſaimneeku ſchkirai. Sewiſchku agronomu nodokli waretu eewest ſawā budſchetā weenigi ſaimneeki, bet taš pee paſtahwoſcheem apstahſkeem ari eſot gruhti zeramš. — Atteezibā uſ ſtud. Kreiſchmana referatu runatajš peeſihmē, ka ari tur minetaiſ preekſchlitumš par ſtaſtiſtiſku ſinu krahſchanaš zaur pagastu walдем neeſſſchot. Pagastu waldeš wahzot ſinaš ofiſialā kahrta. pee tam ar tahdu pawirſchibu, ka uſ winu wahſchanaš reſultateem newarot palaiſtees. Kur leeta atkarajotees weenigi no pagastu ſkrihwereem, tur jau nekahdaš palaiſchanaš newarot buht, jo taš gan par preeku warot buht ſkrihwereem nodotees leekam darbam. Jau tagad pagasta rakſiweschi ſneedš waldbai daſchadaš ſtaſtiſtiſkaš ſinaš ari par laukſaimneeziibu, bet wini pa laikam dara to wiſai pawirſchi un rakſta no ſawaš galwaš. Tā tad eewehrot ſinaš, kuraš atrodas gubernāš ſtaſtiſtiſkā birojā, neeſot nekahdaš jehgaš. Weenigaiš ſinu wahſchanaš zeſch buhtu zaur laukſaimneeziibaš waj ari zaur iſglihtibaš beedribam. — Raſchliſch domā, ka nepareiſaš eſot domaš, ka wiſa pagasta ſabeedriiba newaretu inſtruktoruš uſturet, ka kalpu ſahrta tur nepeedalitoš. Ja kalpeem ſchi leeta nenahkš par labu, tad wini nepeedaliſeet, bet tiſlihdš tee redſeš, ka ari wineem atlez kahdš labumš, tad wini buhš klah. Kroniš ari leetu pabalſtiš, ja redſeš, ka wina ir nopeetna. Wehš ſakam, ka ja audſina ſaimneeki un kalpi Waj inſtruktori tur newaretu buht palihdſigi? Wini waretu buht laukſaimneekem un winu kalpeem par ſkolotajeem. Skolaš wajadſibam kroniš arweenu doš pabalſtu.

Agronomš Lejiſch leek preekſchā, lai ſagahdatu lihdsjektuš agronomu un inſtruktoru atalgoſchanaš, eewest nodokluš uſ tirdſneeziibaš paſahumeem, kuri nodibinajuſchees pee laukſaimneeziibaš beedribam, pahrgahjuſchi pee winam no priwatam roſam. Ja nu no ſcheem weikaleem, no taš pelnaš, kura agrar eetezeja priwatu weikalneeku kabatāš, nemtu pa maſai ſuminaš preekſch laukſaimneeziſkaš iſglihtibaš, tad kreetnā mehra leetai buhtu lihdsjektuš. Runajot par apalſchinspektoreem, jaunakeem inſtruktoruem, nāw eetezamaš maſajām beedribam peenemt tahduš paſchām no ſewis. Lai wināš greeſchaš pee Bentralbeedriibaš jeb zitaš kahdaš zentralaš eeſtahdeš, jo ir peerahdijeet, ka ar praktiſko laukſaimneeziſko iſglihtibu pee jaunajeem zilweekeem, kuri beiguſchi laukſaimneeziſkaš ſkolaš, ſtahw wahji. Behdigi pee dſihwojumi ſchā ſinā jau bijuſchi ar lopu pahrraugeem. Kaš ſihmejaš uſ laukſaimneeziibaš ſtaſtiſtiſtu, tad par ſinu wahzeem waretu noderet zekojoſchee inſtruktori. Kurſuš ſarihlojot, nahk tuwakā ſakara ar ſaimneekem, rodāš uſtiziba un iſdodaš ſawahkt gluſchi ſmuku ſtaſtiſtiſtu. Kad Latw. Laukſaimn. Ekonomiſkaš Sabeedriibaš inſtruktori, kuri apſtaigajuſchi Kurſemi, atgreeſuſchees no ſaweem zekojnmeem, tad no tam weetam, kur wini „nehmuſchi preekſchā“ weſeluš apgabaluš, bijuſe ſakrahta it laba ſtaſtiſtiſka. Zil loti gruhti tomehr eſot ſadabut kurmehr noderiguš lopu pahrrauguš, warot redſet jau no tam ween, ka kaut gan pagahjuſchā gadā Ekonomiſkai Sabeedriibai par tahdeem eſot peeteikuſchees 63, tomehr kurmehr par derigeem ſchim noluhkam no wiſeem teem atſihtit tikai 3.

Grib wehl pee debatem peeteikteet wairaki. Bet ſapulzeš wadoniš toš luhdš labak nedebatet. Wiſš galwenaš par agronomiſkaš palihdſibaš organiſaziju eſot jau iſteiktš. Stahwot preekſchā wehl daudž ziti ſwarigi jautajumi. Un pahrraukumš ar maſš eſot „jataiſot“. Nolemj „taiſit“ pahrraukumumu.

Gesta Berlings.

Selmaš Lagerlöf romānš.

(Turpinajumš.)

Jaunā graſeene to tuhliit wehl neaptwehra. Kaš taš pateeſbā bija, kaš nupat tika iſſkaidrotš par neko? Winaš baiſeš, winaš ſmalkā kermena rupjā ſagrahbſchana kawaleeru rokaš, meſchonigā dſeedaſchana, trakee wahrdi, negantee ſtuhpſti — taš wiſš lai palittu par nemaš ne-notikuſchu?!

„Bet Henriš —“

„Zeet klufu!“ wiſch to apſauza. Un wiſch ſaſlehdžāš turet tai nopeetnu pahrmahziibaš ſprediki. „Waj tew, ka tu, buhdama ſeeweete, eſt gribejuſe uſweſteetš par teeſneſh wihrreſchu darbeem! Wai tew, ka tu, buhdama mana

ſeewa, eſt eedroſchinajuſeš apwainot wihru, kuraš eš ſneedju roku. Kaš tew par daku, ka kawaleeri ir eelikuſchi majoreeni zeetumā? Waj wineem nebija teeſibaš to darit? Tu nekahd neſapratit to, zil aiſſſahrts juhtaš wihrreetiš ſawaš dwehſeleš dſikatajā buhtibā, kad dſird par ſeeweſchu neuſtizibu. Jeb tu eſt ari pate eedomajuſe ſtaigat ſchoš glumoš zeuſ, ka tu uſſtahjeetš par aiſſſahwetaju ſchahdai ſeeweetei?“

„Bet Henriš —“

Wina ſmilſteja tā behrnš un iſſteepa rokaš, itkā gribetu nogreest no ſewim ſchoš ſaunoš wahrduš. Wina

wehl nekad tik zeetu walodu pret fewi nebija dsirdejuse. Wina atradās šho zeeto wihreeschu widū tik bespalihdfiga — un nu pat winas weenigais aistahwis greesās tai pretim. Winai litās, ka nekad wairs winas firds nebuhs spehjiga padarit sawu apfahrti gaischu un tihlamu.

„Bet Henrik! Tew taf wajadsetu mani aistahwet!“

Gesta Berlings tagad bija tizis usmanigs — kad bija jau par wehlu. Winsch nesinaja, ko lai dara. Winsch juta tai lihds. Bet winsch neudroschinajās eespeeses starp wihru un fewu.

„Kur ir Gesta Berlings?“ waižaja grafs.

„Sche,“ fazija Gesta. Un winsch taifija neisdewigu mehginajumu, nostahdit wifu notikuscho tikai kà joku. „Zuhs grafa kungs laikam patlaban bijāt eesahkufchi turet runu un es pee tam biju eemidfīs! Ko juhs, grafa kungs, domajeet, ja mehš brauktum tagad us mahjam un laistu juhs pee dufas?“

„Gesta Berling! Tā ka mana fewa ir leegufēs ar tewi dejot, tad es pawehlu winai, nobutshot tew roku un luhgt pehz peedofchanas.“

„Manu mihto, graf Henrik,“ atbildeja smaididams Gesta, „šchi naw roka, kas stuhystama jaunai damai. Wakar wehl ta bija farkana no nonahwetā breescha ofnim, riht jau wina buhs melna no kauschanās ar kahdu ogku dedsinataju. Grafa kungs ir nodewis zehlu, augstfirdigu spreedumu un tas ir pilnigi peeteekofchs gandarijums. Berentreiz, eefim!“

Grafs nostahjās winam zekā.

„Neej,“ winsch teiza. „Manai fewwai wajaga mani paklauft. Es wehlos, lai mana laulata draudsene eeskata, turp wed winas zefsch, ja ta rihtojās patwatigi.“

Gesta palika nesapraschanā stahwot. Grafeene bija bahla, bet nekufstējās no weetas.

„Ej!“ fazija grafs

„Henrik, es newaru!“

„Tu wari!“ tas fazija zeeti. „Tu wari. Bet es sinu, ko tu gribi. Tu gribi mani peespees, lai es eju us dueli ar to wihru, tura klahbtuhnes tu sawā eeteepibā newari pazeest. Labi. Ja tu negribi dot winam gangarijuma, tad to darischu es. Seeweetei ir sawads ahrfahrtigs preeks, ka wihreeschi teek winas dehl nonahweti. Tu efi isdarijuse kuhdu, bet negribi to nolihdsinat, un tadehl es eeschu us dueli. Es eeschu us dueli, grafeenes kundse! Pehz dascham stundam es buhschu asinains lihks . . .“

Wina usluhtoja to ar ilgu slateenu un eeredseja to tahdu, kahds tas pateefbā bija: mulligs, bailigs, no augstprahtibas un lepnibas uspuhtees, nesaheljojamatais zilweks, kahdu ween war atraft.

„Apmeerinees,“ wina fazija un bija aufsta kà ledus. „Es to darischu.“

Bet tagad Gestam Berlingam fazehlās wifa firds.

„To juhs, grafeenes kundse, nedrihtstat! Nē, juhs to nedrihtsteet darit! Zuhs tatschu efeit tikai behrns, nespehjigs, newainigs behrns — un jums buhtu jastuhysta mana roka! Sums ir tik tihra un daifa dwehsele. Es

nekad wairs nenahkufchu jums turumā, nekad. Es atnesu tikai nahwi un samaitaschanu wisam, wisam, kas ir labs un newainigs. Zuhs nedrihtstat man peedurteek. Es bihtos no jums kà no uguns un uhdena. Zuhs nedrihtstat to darit!“

Winsch tureja rokas aif muguras.

„Tas man nefa nekaitēs, Berlinga kungs! Tagad wairs tas man nekaitēs. Es luhdsu peedofchanu. Es juhs luhdsu, kaujat man nobutshot juhsu roku!“

Gesta wehl weenmehr tureja rokas aif muguras. Winsch luhkojās few apfahrt un tuwojās durwim.

„Ja tu nepeenemfi gandarijuma, turu tew dod mana fewa, tad man ir jaeet ar tewi us dueli, Gesta Berling, un bes tam jausleek winai wehl bahrgaks fods nekā šchis.“

Grafeene paraustija plezus.

„Winsch tatschu ir gluschi ahprahstigs aif ghehwulibas,“ wina tschulsteja. „Kaujat tam notikt! Tas tatschu ir weenaldfigi, waj es teeku pasemota, waj ne. Zuhs tatschu wifu laiku tikai pehz ta tihkojāt.“

„Es tihtoju pehz ta? Zuhs pateefi domajat, ka es to buhtu wehlejees? Tagad naw wairs man roku, tures juhs waretu butshot, juhs fapratifat, ka es neesmu tihkojis pehz ta!“ winsch issauzās.

Winsch peestrehja pee kamina un eegrubda rokas uguni. Leemas apfahwās tam apfahrt, ahda fatscherwelejas, nagi sahla spraukufchet. Bet tai paschā azumirkfi Berentreiz sagrabba to aif stausta un ar sparū aifgrubda pahri sablei. Winsch peestreipuloja pee kahda krehfla un palika tajā sehshot. Winam bija gandrihs kauns par sawu istureschanos. Waj wina nu nedomās, ka winsch isdarijis to tikai aif leelibas? Uswestees tā zilweku pilnā istabā — tam taf wajadseja tikai pehz dumjas leelibas isstatitees. Par breefmam jau te newareja buht ne runas.

Cekams winsch paspehja no krehfla uszeltēes, grafeene dufeja tam preekschā zelos. Wina fatwehra ta farkanās, melni apwehpufschās rokas un tās apluhkoja.

„Es winas stuhpstischi, es stuhpstischi winas,“ wina issauzās, tiklihds tās nebuhs wairs par wahschainam un flimām! Ufaras sahla liht winai is azim, kamehr wina statijas, ka sem apdeguschās ahdas zehlās bahlganas deguma tulsnas.

Preeksch winas schis brihdīs kuwa par wehl nekad nepasihhta krahschnuma atspihdeschanu. Kà schahds gadijums wehl wareja wirs semes atgaditees, kà schahds darbs wareja tikt isdarits winas dehl! Kas tas bija par wihru, — us wifu spehjigs, warens labā un launā, leels darbos un stipris wahrdos, pilns salgojofchu ihpachibu spehtu! Waronis, waronis! Bitas weelas darijums nekā wiff pahrejee laudis. Azumirkfa eeteepibas, azumirkfa preeka wehrgs, meschonigs un breefmigs, bet pilns trakojofcha spehka, pilns besbailibas pret wifu wifā pasaulē.

Zauru wafaru wina bij jutufēs tik nospeesta, nedf redsejuse nefa zita, ka tikai behdas un zeetfirdibu un ghehwumu. Tagad wifs bij aismirfts. Saunā grafeene bij atkal preeziga, ka ta war buht atkal zilweks. Krehflas

Саймас усвара — Рафаела.

pelekà deeweete bija uswareta. Jaunà grafeene redseja gaismu un krahsas un saulainu semi.

Kad grafeene dabuja dsirdet, ka majoreene ir atswa-
binata, wina farihjoja kawaleereem par godu leelu meelastu.

Ar to eesahàs ilgà draudsiiba starp wina un Gestu
Berlingu.

S p o k u s t a h s t i.

Wehlato laiku behrni! Man naw neta jauna, to jums
stahstit, isnemot wezo un gandrihs jau aismirsto.

Man ir tikai pasafas no behrnistabas, kur masee uf
semeem krahgisheem tupufoja ap wezu pasafu teizejinu;
no mescha buhdinas ugunsfura, ap kuru speedas un plah-
paja kalpi un algadschi, schahwedami sawas flapjās drehbes
un smehredami ar kabatas nascheem sweestu uf beesam,
baltam maises rikam; waj ari no sahles, kur wezi fungi,
dufedami schuhpuka krehflos, no grota atdsihwojuschees,
runaja par wezeem laiteem.

Un kad tad kahds no behrneem, noklausijees pasafu
teizejinā, waj algadschos, waj wezajos kungos, stahweja
seemas wakarā pee loga, tad tee nebij wairs mahfoni, kas
laidās tur augfham pee debesim, ne, — mahfoni kluwa
par kawaleereem, kuri schuhpojofchās tamanās autoja gar
apwahrsni, swaigfnes par wasfu swezem, kuras dega Borgas
wezajā grafu pili, un ratinsch, kursch blafus istabā ruhja,
tika mihts no wezās Ulrikas Dilner. Jo behrna galwina
bija pahrpildita ar wezo laiku tehleem un winsch dsihwoja
un juta wineem lihds.

Bet kad tahds behrns tita suhtits augfham uf pee-
leekamo istabu pehz kahda audekta gabala waj kaltetas
maisēs, tad masās kahjinās tezeja ka spahrnos pa trepem
lejā un kehli eefschā. Jo tur, augfham, winam eekriht
arween prahtā wifs, to tas dsirdojis nostahstot par tauno
Forfās ihpafchneeku, kursch norastijis sawu dwehfeli welnam.

Jaunà Sintrama pihschi jau fen atdufas Swartfjejas
kapos, bet neweens netiz, ka wina dwehfela dus Deewa
meerā, ka tas stahw rakstits uf wina krusa.

Dsihwojot winsch bija bijis weens no teem, pee kureem
garās, leetainās swehtdeenas pehzpusdeenas atbrauz smaga,
melneem firgeem fajuhgta kareete, smalks melns kungs is-
kaphj no tās laukā un palihds nama kungam nofst uf
kartim un kaulineem garlaizigās stundas, kuras to ar sawu
weenmukibu ir nowedufchās lihds ismifumam. Spehle
welfas lihds paschai pusnattij un kad sweschais weefis rihta
pusē schaujas projam, winsch ikreis pamet aif sewis kahdu
nebuht nelaimi neseju dahwinajumu.

Ja, wirs semes dsihwodams Sintrams bija weens no
teem, kura eerafchanās weefos teel no gareem eepreefsch
finota. Wineem pa preefschu tel beedinajumi. Wina rati
eeripo pagalmā, pahtaga noplufschē, uf trepem atfkan balfs,
nama durwis atveras un aifstas zeet . . . Suni un zil-
wefi to dsird un usmostas no trofchna, bet nenahl ne-
weens — tee ir tikai briedinajumi.

Hu! schee schaufmigeē zilwefi, pee kureem tauni gari
nahf zeemotees! Kas gan zits wareja buht schis milfu

funs, kursch Sintrama laikos arween parahbijās Forfā?
Kahdas tam bij breefmigas, dsirfstofchas azis un gara
ugunsfarkana mehle, kura karajās ka lupata no plati at-
wehrtajām schaanam laukā! Kahdu deen, kalpeem pee
pusdeenas galda fehshot, winsch bij sahjis sfrahpetees ap
fehka durwim un meitenes bij eefleegufchās aif isbailem,
kad leelafais un spehzigafais no kalpeem bij panehmis is
plihfs kwehlofchu pagali, atwehris durwis un eefpehris to
funim rihtlē. Tad tas bija schaufmigi kaukdams aiflaidees
projam, uguns un duhmi bija pagreesufchees tam aplahrt,
dsirfsteles bij aifsehufchās lihds feenai un wina kahju
atstahstās pehdas bij nomirdsejufchās uf zeta ka uguns.

Kaut kas breefmigs mehdsja notiftees, ja kungs kaut
kurp isbrauja. Winsch aifbrauja ar firgeem, bet natti
pahrbrauzot ikreis firgu weetā bija melni wehrfchi. Zel-
malas laudis, tam garam brauzot, wareja gaischi faredset
wina leelos, melnos ragus flaifstotees pret debesim, wareja
dsirdet wehrfchu maurofchanu un ar schaufmam noluhfojās
uf dsirfstofchajām ffeedem, kuras pameta riteni un pakawi
nokaltufchajā sahlē.

Ja, masajām kahjinām bija teefcham to steigtees, kad
bija jateel pahri plafchajeem, tumfchajeem behnineem.
Gedomajatees tikai, ja peepefchi kaut kas schaufchaligs, ja
tas, kura wahrdu tam bija bail peeminet, buhtu isnahjis
no kahda tumfas pilna fakta! Kas wareja buht no tam
drofchs? Winsch mehdsja parahditees ne tikai fliftajeem
zilwekeem ween. Waj wina nebija redsejufe ari tante
Ulrika?! Tiklab wina, ka Anna Stjernhel, abas apgalwoja,
ka winas to redsejufchās ka dsihwu.

* * *

Draugi, zilwefu behrni! Juhf, kas dejojeet un smejeet!
Es luhdsu juhfs firfnigi, — dejojeet usmanigi, smejatees
klusu, jo af! zil dautf nelaimes war isplatit pasaulē, kad
juhfu plahnās weeglās dejas kurpes usmin dehfku weetā
uf zilwefu firdim un juhfu sudrabfklaidree smeekli war no-
west zilwefa dwehfeli lihds ismifumam.

Drofchi ween jaunās kahjas bija par stipri usminufchās
wezajai Ulrikai uf firds un jauno kauschu smeekli eeflans-
jufchees pahraf pahrgalwigi winai aufis, ka wina peepefchi
fajuta nepahrwaramas ilgas pehz prezetās seewas wahrda
un goda. Beidsot wina bija atbildejufe Sintrama ilg-
gadigajeem bildinajumeem ar „ja“, fetojufe winam ka
seewa uf Forfu un ta kluwufe atfchirta i no saweem
wezajeem draugeem Borgā, i no wezajām ruhpem par deenifcho maifi.

Ar scho prezeschanos bija gahjis par kaku, par galwu.
Sintrams bija ap seemas swehtkeem bijis prezibās un
februari jau dschruschi kahjas.

Anna Stjernhel tagad dsihwoja pee kapteina Ugglas.
Wina bija wezajai Ulrikai koti laba weetas ispiditaja, ta
ka schi wareja aiseet un fanemt sawu seewas tituli bef
firdsapstinas pahrmetimeem.

Bef firdsapstinas pahrmetimeem gan, bet ne bef sches-
labam. Ta nebija netahda meera weeta, kurp wina at-
nahja. Leelās istabas bija pilnas baidofchu spofu. Tiklihds

nahja tumša, winai metās draufmigi un baigi. Dauds netruhka, ka wina buhtu no schehlabam nomiruse.

Garās swehtdeenu pehzpusdeenās bija breefmigakas par wišu. Līfās, ka tām gala naw, tikpat kā graisofchajām domam, kuras nemitigi wiltās zaur galwu

Tad kahdu deenu notikās, ka Sintrams nebija no bafnizas atgreesees pehzpusdeenā mahjās un wina eegahjuse sahlē, noschdās pee klaweerem. Tas bija winas weenigais apmeerinajums. Schis klaweerēs, ar baltajā wahkā uskrahfoto stabulneeku un ganu meitu, bija winas ihpashchums, wina tās bija mantojuse no wezakeem. Tām wina wareja issuhdset sawas behdās, tās winau saprata.

Bet waj juhs sineet, ko wina spehlē? Tikai kahdu polku — polku, wina, kas ir tik dīki, dīki skumja!

Āi, wina nemah! neka zita, kā scho polku. To wina bija eemahzijušēs, kad wehl winas pirksti nebija ap pawahrnizu un kehka nafi palikuschī lihki un stihwi. Ta atrodās wehl winai pirkstos, bet ko zitu wina wairs neprot; neweena fehru marscha, neweenas kaislas sonates, pat neweenas fehras tautas melbijas wina wairs neprot, isnemot scho weenigo polku.

Un wina spehlē to katru reis, kad tai ir wezajām klaweerem kaut kas jaustiz, kaut kas japastahsta. Wina spehlē to tiklab smeekleem nahkot, kā afaram dseldejot azis. Wina bija spehlejuse to sawās kahsās un eenahhdama pirmo reis sawā namā, un spehleja to ari tagad.

Wezās stihgas to labi sa-prot. Wina ir nelaimiga — at, zif nelaimiga!

Garam brauzejs, dsirdot schis polkas skanas, waretu notizet, ka kaunais muischas ihpashchneeks ir farihtojis saweem draugeem balli, zif wina skan jautri. Ta ir weegla un preeziga dejas melbija. Sendeenās wina bija Borgā eespehlejuse besruhpihu un isspehlejuse truhlumu pa durwim. To dsirdot wisam jafah! greestees dejā. Ta ir salaususe girts waschas un astondesmit gadu wetschus eewikinajuse islaist sawu meteenu dejas sahlē. Wisa pasaule buhtu dabujuse karsoni us deju, zif jautri skan schi polka — bet wezā Ulrika raud.

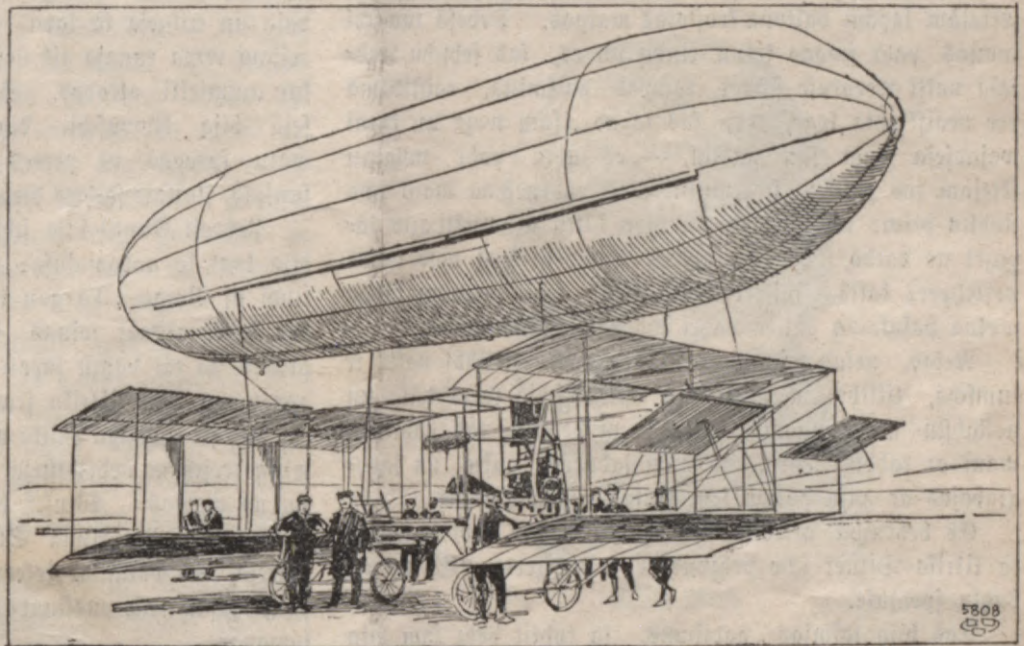
Winai wisapfahrt ir tikai plehfiigi swehri un nelaipni gahjeji. Wina ilgojas eeraudstīt kahdu laipnu seju, redset kahdās smaidoschas luhpas. Un schim issalkuschām ilgam ir jaatrod isteikfme, ir jaiskan schini jautrajā polkā.

Laudim nahlas tik gruhti atminetees, ka wina ir Sintrama seewa. Wiff sawz winau par Dilnera mamseli. Tapehz polkai ir jaissteiz winas noscheloschana, ka ta ir

padewufēs sawai eedomibai, kura to dsinuse ilgotees pehzprezetās seewas goda.

Wezā Ulrika spehlē tā, itkā gribetu stihgas faraustit. Winai ir tik dauds, tik dauds kas japahrskano, japadara nedsfirdamas issuhkto semneeku waimanas, noplizinato strahdneeku lahsti, spihstigo deenestneeku issmeekli un par wisām leetam kauns, — kauns, — ka wina ir kauna wihra seewa.

Sem schim skanam Gesta Berlings ir isgreesis sawu deju ar jauno grafeeni Dohnu; sem schim skanam ir greefusēs dejā Marianna Sinkler ar saweem daudsajeem pehluhdsejem un scho skanu tatti ir lihgojusēs Ekebi majoreene, kad wehl Altringers bija dsihws. Wina reds aishwirpuojot garam pahri pehz pahra, sakususchus jaunibā un skaitumā. Wesela spirtuma straume ir pluhduse no wineem us Ulriku, no Ulrikas us teem. Winas polka ir peetwihzejuse to waigus, eemirdsinajuse winau azis. Bet tagad wina ir no wisa ta schkirta.

Jauna tihpa gaisa fugis.

Lai skan polka, — tai ir japahrbalso tik dauds atminu, tik dauds atminu!

Wina spehlē, lai noklusnatu sawas bailes. Winas firds aif schaufmam ir gatawa luhst, kad ta reds melno funi un dsird kalpus runajot par melnajeem wehrscheem. Un wina atkal un atkal spehlē sawu polku, lai waretu apklusnat bailes.

Le wina pamana, ka winas wihrs ir pahrnahzis mahjās. Wina dsird, ka tas eenah! istabā un apsehstas kahdā schuhpfa krehflā. Wina pasihst ta nahzeenu jau tik labi, ka tai naw pat jaatfkatas.

Un tomehr wina spehlē; winsch fehsh krehflā un schuhpojas. Tagad wina nedfird wairs sawu klaweeru skanas, bet tikai scho schuhposchanos.

Nabaga wezā Ulrika, — sagrausta, weentule, bespalihdfiga, eemaldijusēs eenaidneeka semē, bes neweena

drauga, kuras waretu issuhdset sawas behdas, bes neweena zita apmeerinataja, ka ween wezas, klaudsofchās klaweeres, kuras atbild tai ar kahdu polku! Tas stan ka swidsofchi smeekli pee kapa, ka dsehraja dseefma basnizā!

Bet klaufotees krehsla tschirksto, wina pehfshni isdirst, ka klaweeres par winas behdam tikai smejas, un taltis widu wina musiku pahtrauz, uszetas un atstatas pahri istabai us krehflu.

Un nahkofchā azumirkli wina gut bes atmanas us grihdas. Schuhpta krehsla nesehdeja winas wihrs, bet kahds zits, — tas, kura wahrdu behrneem bail isrunat, tas, kura preefchā tee buhtu nokrituschi miruschi, ja buhtu gadijees fastapt winu us tulschajeem behnineem.

* * *

Waj war kahds, kura dwehsele pasatu pahrpildita lihds malam, no winu waras kahdreis atraiftees? Ahra gaudo nakts wehji, gumijas toks un oleanders pihka ar sawam zeetajam lapam balkona krusotās margas. Debesis tumfchi jumjas pahr smago kalnu rindu un es, kas sehshu weh-lajā nakti weentule sawas lampas gaisminā, rakstidama pee neaifklasta loga, es, kas tagad esmu weza un kurai wjadseja buht jau gudrai, — es juhtu pahr muguru skrejam tos paschus schermulus, kas pahrnehma mani scho stahstu pirmo reis dsirdot, un man katru azumirkli azis japazel no darba, un jaapraugas apkahrt, waj naw kahds noslehpees kaktā, jaiseet us balkona, waj negluhn kahda melna pasakaina galwa pahri margam manā istabā.

Nekad, nekad winas mani nepamet, tiklihds nakts ir tumfcha, tiklihds weentuliba ir dsika, schis wezu teiku un nostahstu atmodinamās bailes, un pehdeji tās pahrneem mani ar tahdu waru, ka man jadodas gultā un jano-glabajas ar wifu galwu sem beesas, smagas segas.

Es behrnibā arween newareju deesgan nobrihnetees, ka Ulrika Dilner scho pehzpusdeenu pahrzeeta. Es to ne-buhtu spehjuse.

Tas bija laimigs gadijums, ka tuhltit pehz sam bija

gadijees us Forsu atbraukt Annai Stjernhet, kura atrada winu gutot us grihdas sahle un ar puhlem atmodinaja no smagā gihbona. Ar mani tas, drofchi ween, nebuhtu tik labi heidsees. Es sen jau buhtu bijuse nomiruse.

Es wehlu jums no frds, mani draugi, kaut jums nekad nepeenahktos redset firmgalwa azis raudot. Kaut jums nekad nepeenahktos stahwet bes eespehjas kaut jel ka lihdsset, kad jums pee kruhtim peespeeschas firma galwa, mellelama atspaida, jeb kad wezas rofas mehmā luhgschanā aptiveras jums apkahrt un juhs speesch. Lai liktens aistaupa jums mofas, kahdas pahrneem, redset firmgalwi nogrimuschu behdās, kuras juhs nespehjat mihsstinat.

Kas ir jaunū kauschu sehhlabas? Teem ir spehks, teem ir zeriba. Bet zif breefmiga top nelaipe, kad wina ispeesch asaras wezischeem, kad tee, kas bijuschi juhsu atspaidis jaunibā, nogrimst newarigās waimanās!

Anna Stjernhet sehdeja un klaufijas wezajā Ulrikā un neredseja tai nekahda glahbina, nekahda zeta. Wezite raudaja un trihjeja ka lapa. Azis meschonigi walbijās un reisam wina runaja tik nesakarigi, itka ta nesinatu wairs, tur azumirkli atrodas. Sihko krunzinu tuhstoschi winas seja bija kluwuschi diwreis dsikati nekā arweenu, matu sprogas us peeres samirfuschas asarās un wifs faufais, flaikais stahws drebeja ais newaldameem schnukssteem.

Behdeji Annai bija schis waimanas japahtrauz. Wina bija kaut ko nodomajuse: wina apnehmās west weziti sew lihds us Borgu. La gan bija Sintrama laulata draudsene, bet Forsā atstahst winas newareja. Wina jau saudetū prahtu, ja tai buhtu japaleek pee scha launā wihra. Anna apnehmās nemt Ulriku sew lihds.

Hi, zif preeziga palika wezite, dabujuse to dsirdet! Bet wina teescham nedrihksteja, tai bija bail, aisbehgt no wihra un no mahjas. Winsch buhtu spehjigs uslaisit tai palak leelo funi. Bet Anna Stjernhet winas pretestibu pahwareja, pa datai ar jokeem, pa datai ar draudeem, un pehz masak nekā pusflundas laika, winai bija wezite jau famanās.

(Turpmat wehl.)

Teefaschana.

Kristus nahza ar saweem mahzekteem no Kalneem pret tuffnefi. Nokluwuschi pee kahdas leelas pilsehtas wahrteem, wini redseja, ka tur bija salafjees dauds kauschu. Turpat bij uszelta foda weeta, us kuras bendes, eesehdinajuschi ferrā, dsina kahdu zeetuma ismozitu un nowahrdsinatu zilweku. Laudis druhsmejas ap notikuma weetu, neewaja un isfmehta nelaimigo un ar kaisligu preeku gaidija wina noteefaschanu.

„Kas winsch tahds ir,“ jautaja weens otram mahzefki, „un ko tas gan nodarijis, ka laudis grib tik loti wina nahwi? Mehš neredsam neweena, kas buhtu lihdszeetigs un raudatu.“

„Man leefas,“ teiza Kristus skumji, „ka winsch ir attritejs.“

Wini gahja tahlat un apjautajās laudim par noteefatu wahrdu un noseegumu.

„Winsch ir fezeris!“ fauza sadusmotee laudis. „Luh, tur jau winsch noleez sawu nolahdeto galwu! Kost ar winu! Schis suns gribeja muhs mahzit, ka paradisei esot tikai diwi wahrti, bet mehš flaidri sinam, ka winai ir diwpadfmit.“

Mahzefki greesās pee Kristus un jautaja brihnedamees:

„Kungs, ka tu to wareji usminet?“

Kristus pasmaidija un gahja tahlat.

„Tas nemas nebij tik gruhti,“ winsch fazija kluf. „Ja winsch buhtu bijis flepkawa, saglis, waj noseedsneeks, winsch tomehr buhtu atradis tautā lihdszeetibu. Daudsi buhtu raudajuschi, ziti apgalwojuschi wina newainibu. Bet sam ir pascham sawa fiziba, to tauta nonahwe bes sehhlaslibas un atdod wina meefas funeem.“

Faulei mirstot.

J. Wainowka.

Par miruschām faulem,
Par dšifuschām swaigsnem,
Un semi, kas tufšcha,
Stan dšeesma mana.
Un Behdejo Deenu,
Weefuki swana —
Behdejo Deenu — —
— — — — —

Belela nedšihwa deena eelās spotojās. Gandrihs bef apstahjas, no pašča rihta jau kà leetus lihnaža un flapja migla blaškeem wēdamās wišu pilšehtu smazeja. Kà leetuwens kauns, nenokratams, pret pusdeenam til tikko pašchirufēs, wina tuhlin atkal fawillās. Wehl beesaka, wehl smagaka. Ar duhmu mahkoneem tihdamās us nameem gulās jau, un tā ween likās, ka tepat, tepat wehl semat noslihdēs, nedširdamu klawejeenu logus, durwis atdaris. — — Bet zits tai eepreefch bija pasteidsees — tumschu, alli fastingufchu ftatu logos wehrās naktis. Bes brihdinajuma, bes wakara un krehtlas stundam, wina bija pehfšchi peenahfufe. Nemanita, nesaukta, kà melnu nešinamu dšelmju isnirumi. Paraudšijās tilkai logos, un no winas ftata namos eefšchā wifs kà fastinga. Pehdejā doma, kas deenā miglas noslahpeta wehl wahrgoja, ta tagad nomira. Un dšeltenās guntinas logos ne dšihwibai, bet nahwei, meegam, eedegās. Kà lihku swezēs.

Ar Ruhfa sawu uguntinu eedegt gribeja. Pee wina loga ari naktis bija klawejufe. Un winsch peezehlās, pusumodees, pusneapšinā wehl, lai spitschkas sadabutu. Bet wina roku itkà nospeeda us semi kahds. Preefch ka? Al, newajaga uguns, newajaga, — kautkas kà eerunajās winā, warbuht islikās, — pats — nesinaja, bes apšinas tumsā fewi pasaudejis.

Atkal nosehdās, gandrihs trischus atkrita. Legana doma, kà saflapufcheem spahrneem muscha, smadsenes islodaja: ko darit tagad?

Strahdat wajadsetu. Wišu deenu bija nowajajees, bet darbs steidsams gaidija. Wehl schonakt bija japabeids. Lai naudu dabutu, ko maksat faimneezei un zitur.

Blakus istabā glahses eefstanejās, smekli, farunas. Tik sawadi, tik greefigi tas tumscho klufumu flaldija — kà afa nolaiteta fahpe no azim lihds pat pakaušim iskrehtja.

Sahposcho peeri pee loga ruhts peespeeda. Stihweem mirkteam laukā nakti paluhfojās. Nelo tur neredseja. Tikai winpus eelas dega laterne, dšeltenbahlu, nelustofchu gaismu kà ispluhdis dšeltens traips us pelekbahlgana sōna. Neti gahjeji kà ehnas, klufas, nedširdamas, reisem garam aiflihdēja. No tumsas nahza, tumsā pasuda.

Ruhfa ftatijās lihds azis fahla fahpet. Ko winsch tur eeraudšit gribeja — pats nesinaja. Kà fastindšis klufuma nemanā. Tik tad atmodās, kad faimneeze pee durwim peedaufija. Waj tehju eenest jau? — Nē, nedšerschot.

Winsch peezehlās — laukā, laukā. Tapat pa tumsu mehteli uswilka, kalafchas sadabuja. Tās uswilkdams wehl

eedomaja, ka zauras winas, nesalahpitas, — arweenu aifmirfās, lihds beidsot naudas nebija wairs.

Isgahja pa durwim. Kauttur logs bija wakā palizees: zaurwehifch durwis aifjirta, ar zeetu kōta ftanu winas sweekdams. Ruhfa nodrebeja negribot.

Kà winsch pa schaurajām trepem bija nokahpis, nemas i nemanija. Atguwās tilkai us eelas, kad mitrā migla seja eepluhda. Leetus nelija, bet gaisš bija wina pilns. Pilns šhzinu rafas pehrlichu. Kà smalkeem, smalkeem tihklineem tas wišu nostaipeja. Winsch sarahwās — kà zitabi bija tomehr wasarā — tad schitee pašchi tihkline peh leetus newis faldeja, bet kairinaja, spirdsinaja. Un winā fahla schketinatees atminās, kà garfch, garfch pawedeens, te farauštits, te spilgtaks, spehzigaks, kà rinda tumsā aisejofchu eelas uguņu.

Karlis May's.

Winsch atminejās aifgahjufcho seedoni un wasaru: domās daschas fejas, daschi ftati itkà atdšihwojās. Un winos wifos bija faule, til dauds dšihwibas un faules!

Ufmodās, — kahds winu wahrdā sauza, pašhstams, no parka pašnam, un nu jau nahza eelai pahri pretim. Bet Ruhfa negaidija, fofus paahtrinaja, kà behgdams. Tik koti negribejās tagad fastaptees, speest roku, plahpat. Apreebes tā bija, lihds kaklam. Tik laimigs jutās, kad bija ismuzis. Pee nahkofchā eelas stuhra masleet apstahjās, tad atkal fahla lehnām eet. Ar roku pahz azim pahrwilka, kà fapnus gainadams.

Tik tahla, tik tahla tam islikās wasara ar winas seedeem un fauli. Un no schis fajuhtas, likās, wehl beesaka, wehl smagaka kluhtu migla, wehl dšitaka un tufšchala wisapfahrt nogultos naktis.

Pats nemas nemanidams, winsch bija nogreesees pa wezo, pašhstamo zeku, tik daudsfreis staigato us parku ejot nowakarēs. Ari schowakar tur bija musika, flakatos afordus jau flaidri dširdeja. Tā tad, us parku — kahds winā

itkà schaubijās un waižaja. Bet atbildei wairs laika ne-
atlifa. Wīnsch jau parkā eegahja.

Wispirms kautkas kà wilka sahnalejas istaigat. Tur
tumsa bija wehl dšifaka kà eelās. Tam garam ejot pah-
rišchi kas weentutajos solos sehbeja, wehl zeeschat kopā
faspeedās, kà tumschā flueta ehnas bihdamees. Un tumsai
zauri musika kà nospeesta, bet totees nerwosata, dširdi
mulšnaja.

Wisas alejas istaigajis, Ruhfa druhsnā eemaišjās.
Lahwās sewi straumei reises trihs gar pawiljonu lihdsi
raut. Daschus status degoschus, us sewi wehrstus uslehra,
bet neatbildeja. Istwaitojumu un smarschu pilnais gais
to schoreis nereibinaja. So wisām smarscham zauri juta
wihtumu. Ausis, meerigs wīnsch kà bijis, palika. Ne-
apšinigi, bes domam, kaudis wehrodams un gandrihs neko
neredfedams gabja wīnsch. To paschu tufschumu, to paschu
fastingumu wisur juta. No zilwekeem, no katra schestra,
katras kustibas, no koleem, miglas peemirufschēem, — wisa,
wisa, wehsums dwesa, tumschs, baidejoschs, kà spokš.
Nahwe, rudenis — — kà isbijufēs galwā doma pasbeja.
Un noslehpās wistumschakajā tumsā atkal, wehl wairat
isbijufēs, stingdama.

Un instintivi, itkà behgdams, Ruhfa nogreesās us is-
eju. Bet paschos wahrtos fastapās ar Neetu, flaidu
tumschmati, sawu simpatiju, pehdejo. Ta bija nejauscha,
ne eepreefsch norunata fastapschanās. So wini bija jau
isschkihrušchees deenas trihs kà atpakal. Bija isnahfufe
nesapraschanās. Par to un tadehl, wīnsch gandrihs wairs
neatminejās. Tit sinaja, ka ari toreis bija jau schis no-
gurums un klufums gaisā. Ari toreis nebija wairs faules
selta us eelas. Un wini abi bija tad til nerwosi, til us-
traufuschees, tā schpinaja tee weens otru. Launi, ne-
pelniti bira pahrmetumi — Neeta beifirdibu, masifkumu
winam pahrmeta, tas atbildeja ironijā, aisskaroschā, lodigā
— tā wini isschkihras. Un isskaidrotees nebija pat meh-
ginajuschchi ne weens, ne otrs. Kad agrat kaut kas gabjās,
tad ahtri islihgā un meeru sadereja. Bet tagad — bija
jau kas leelaks. Nestaidri, bet tomehr noteikti wīnsch
jauša, ka tās — beigas, ka wairs atgreeschānās naw
un nebuhs.

Bet Neetu fastopot tam bija tā, ka roka buhtu ja-
issteeji, lai faturetu kautko dahrgu. Spehjsch juhtu us-
leesmojums wina aptureja, kad tas garam gribeja tai
aiseet itkà sweschs. Schai azumirkli wīnsch bija gataws
aismirst sawu paschleppnumu, sawu spihribu, un tomehr
sinaja, ka palihdsjet tas newar. Juta, ka schis usleesmojums
pehdejais, drihs pahrejoschs.

Kā steigdamees wīnsch Neetas rofu satwehra un speeda.
Wina neatbildeja, bet ari neatnehma. Tit weenalbsiga,
pat ne isbrihnejušēs, ta winā pawehras. Tai azis wīnsch
til nogurumu lassja un sehras, tumschās rudens sehras.
Bet uguntinas zitreisejās, dšihwās, preekā sprifstoschās, tur
nebija wairs. Isdšifufe, isdšifufe — nodomaja wīnsch.
Un itkà asa sahpe kautkur eesmeltsa.

Ne wahrda nerunadami tee abi kopā parkā eegahja.
Klufedami pa aleju lihdsi otreem wahrteem aisgahja. Is-

nahja us eelas bulwara. Te bija klufaks, tufschats. Ar-
weenu klufat wifnoja ais wineem musika un dšifa tumsā.
Un bija stumji patihkami klauftees no tableenes schais
mirstoschajās stanās, kà staitstakas un maigakas tās litās
Un modās domas, ari staitstakas un stumji maigas:

Teem garam pagahja trihs jauneefchi. Weens dekla-
meja klufā dšitā balsi:

Par miruschām faulem,
Par dšifuschām swaigsnem,
Un semi kas tufscha,
Stan dseesma mana.
Un Pehdejo Deenu,
Weefuki swana —
Pehdejo Deenu —
— — — — —

Tahlat nedširdeja. Turpinajumu un beigas klufums
aprija un tumsa.

„Par miruschām faulem, par miruschām faulem —“
kà atbals notschulsteja Ruhfa. Un schpinju uspluhdā wīnsch
Neetas roku schachaudsa kà krampjos. Ta atbildeja ihfu
speedeenu, kà saprasdama wina sahpes, kà tām lihds-
jusedama. Un lehni pehz tam atswabinaja no wina
sawu roku.

„Bet tagad manis nepawadi wairs, es tewi luhdsu.
Gribu weena buht,“ pret Ruhfu pagreesufēs wina
klufu teiza:

„Tu nepahrproti manis, — tas ne tadehl, ka mehš
aiswakar, —“ un wina apstahjās, kà wahrbus melledama,
— „ne tadehl, — pee ta ne es, ne tu, — tur nawa wai-
nigā . . . un tadehl ari priedoschanas. Tam bija janahf.
Titai paredset mums wajadseja, tad leelus schpinajumus
warbuht mehš aistaupitu. Bet nē, pat to mehš newarejam
— un labi ari tā. Tu saproti, mehš eefim sawu zelu
katrs. To tahlat tā — tās ilusijas, kurām paschi netizetu
wairs. Un schkirfimees kà — draugi . . .“

Ruhfa klaušjās un schtumā — i saprata, i nesaprata
reife. Bet tad usreife winam kuwa wifs til gaischs un
saprotams. Beigas, tās ir beigas . . . ilusijas, kurām
paschi netizetu wairs . . . Beeti faspeeda tās maso rozinu.
Wehl, litās, itkà ko gribeja, bet noturejās. Saprata, ka
wifs tas buhtu nenofihmigs, tufschs, jeb wismas neweeta.

„Ardeeru.“

„Sweika.“

Un wina aisgahja. Belekā zepurite te tumsā flifka,
te atkal ispeldeja, lihdsi beidsot pasjuda. Wīnsch stahweja
un staitjās tai nopakal. Kā sapnim aisejoscham. Un itkà
atpakal faukt gribejās, wehl fazit kautko tahdu leelu,
swarigu, bet nespehja ne wahrda isrunat. So welti wifs
tas buhtu, welti, — wīnsch tit labi sinaja. Tee beigu
atordi no stanam, kas jau isskanejuschas, bet gaisā maldas
wehl, un drihs teem aplust, isdšif — jutā wīnsch.

Un tomehr bija tā, ka waudat gribetos. Waudat par
miruschō fauli, par mihlestibu, kas aiseet. Aiseet, lai ne-
atgreestos. Kaut saprata wīnsch, ka tam tā jabuht, ka ne-
nowehrschams tas, taf sahpeja. Bija schehl sewis, schehl
Neetas un wehl kautka, kas aiseet ar katru mihlestibu.

Mihlestiba, — kà winsch agraf eenhda scho wahrdu. Apwasats tik koti likàs, gandrihs apwainoja. Un kà lepo= damees fawa pahrafuma apsinà, kas wisu saprot, wisu isskaidro bes noslehypumeem un bes mistikà, winsch mihlestibas weetà teiza: aisrauschànàs, teefme. Un lepus bij us to, lihds smeekligam. Bet tagad gandrihs skati domaja par winu — mihlestibu. Wisas afàs antipatijas un diso= nanzes bija issuduschas, aismirfuschàs. Saprata, ka naw no swara tas, kà winu sau, scho spehzigò, kas sapnis teeschamibà, teeschamibu sapnos weido, kas diwus zilwekus i faistit reisè spehji, i schkirt. Un draugi — schkirtmees kà draugi — agraf, zità reisà, kà winsch smehees buhtu, ironisejis par to. Tik banals liktos, islafits no fetetona stahsta. Bet tagad — klusas skumjas tikai juta, klusu pateizibu. Bet domu pawedeens wehl tahlat wirpuloja. Wis is tikai ilustija buhtu bijuse? — lai ari, lai, taf tomehr schehl, tik schehl, kà wisa, kas tik ilgi firdi isnehfats. Un kas gan nawa ilustija, eedomats. Kaut dshwe pate.

Un winam eegribejàs dalitees ar kahdu sawàs domàs. Stahstit tam par sawàm skumjam, fauli, miruscho, un mihlestibu. Runat skaihti, fajuhfminati, ar klusàm sahphem balsi. Tam islikàs, ka wisa pasauke, ka wisi zilweki schai azumirkli juht tapat kà winsch. Ka wiseem dsirdama schi waloda, ko nomirdama runa faule, koti, pukès, — ka wiss weenadi skumst leelas skaihtas skumjas.

Winsch gahja garam apgaismoteem restorana logeem. Gekschà trofchnoja un smehejàs peedsehruschas balsis. Tas Ruhfu usmodinaja no wina kluso nowihstoscho skumju sapna. Ta bija teeschamiba, kas tur trofchno. Un Ruhfas skumjas no ta kluwa smagas, smagas, itkà peefubtuschès apfahretejàs naktis un miglas. Tik pehtschni isdhsa ta skumstoschè, bet skaihtà uguntina winà. Un naktis tam islikàs wehl tumshaka, wehl tumshaka. Tik gruhti kluwa eet. Kà flogi, melni, neredfami, smajeja un speeda.

Wehl gabalinu gahjis kahdu panahja. Tas bij eedsehrees, weegli streipuloja eedams. Jau Ruhfa gribeja tam garam aiseet, kad tas apstahjàs. Nu ari Ruhfa tika usmanigs — kà passhtama likàs figura. Pastatijàs, teescham.

„He, brahlit, tur tad tu?“ Ruhfu fashmejis Wijups kledsa. „Pagaid tatschu, eefim kopà.“

Ruhfu pee elkona faheris, — nemas i nemanija, ka tas itkà atrahwàs — winsch streipuloja lihds un stahstija:

„Udsihwojam drusku. Skona bija, Behrsinsch un wehl ziti Gemetàm. Zautri gahja — ech!“ Bet tad usreis kà aprahwàs, brihdi klusedams pagahja un turpinaja:

„Sauler behres dshehràm. Saproti, behres. Wina mirst, wina mirst — jau nomiruse. Es wairs strahdat newaru Krahjas neklausa — Es newaru strahdat!“ . . . tikto isdwefa Wijups, bet kà kledseens no firds dsitumeem tas islikàs. Un ruhfa saprata — zeeschal sew Wijupa roku peespeeda. Rauns, ka ihgnumu pret beedri fahumà bij jutis, wiau pahrehma. Un itkà atwainodamees tas teiza:

„Mirst faule, mirst mihlestiba un — dshwiba . . .“

„Skona pro—logu waj e—pilogu nolassja wis. Ech, warenas bij behres,“ meerigat jau tahlat plahpà pa wezam

Wijups, — „Waj sini, eefim atpakat — tew nauda?“ Un aplusa, pats sapratis ka pahrrunajees.

Brihdi gahja klusedami smagà nospeedoschè klusumà. Tad Wijups atkal eefahka, bet nu jau gluschi kà ka atreibis. No schesteem bija redfams, ka tam galwà doma, drudshaina un dshwa.

„Kaut usglesnot schis faules behres! Ne tàs tur — ne, bet schis te apfahrt,“ un winsch ar roku norahdija wisu plaschumu. „Nomirst koti un pukès, meschi, upes — dshwiba . . .“

„Un mihlestiba,“ Ruhfa peebilda.

„Ja, un mihlestiba. Wiss labs un gaischs, un eet telpà atpakat, no kureenes tas atnahja kà faules energija. Bet te top tumshs un klus, kà milsu kapenès, — un namos, schinis atmens schkirstos, zilweki guf, aufsti, nedshwi, un wisam pahri milfigs, milfigs, horizontos fneedsoschs ne= buhtibas koks plehsch sawus melnos kailos tschuhfsu farus.“

Tikko elpu atwilkta un atkal turpinaja, schestituledams un degdams wiss:

„Ne, ne, tas wiau neiffmet, scho glesnu. — Leela, besgaliga pilsehta. Tur eelas, nami, wiss no atmena, no fastinguscha granita, bet apfahrt tumshs, tik tumshs. Un zilweks, wahjsch nespehzigis zilweks, winà weens pats . . . gar atmens seenam balstidamees meklè . . . Winsch kleds pehz palihga, bet kledseens tikto pahwehrees pahrluhpam fahfaltst jau. Un nedfird zilweki, un nedfird Deems — Tik mehma atbals tschukstedama mehbas muhros un — mirst . . . Un tikai klusums schalzoschs apfahrt krahj. Un nomiruse faule, aufsta, fastinguse, un milfiga, tik milfiga draud tam wirs galwas schini tufschumà. Al! . . .“

Wifupirms bij kautkas drudsim lihdsigs. Wiss raustijàs un triheja. Bet tas drihs pahrgahja. Un sawàs mahjas wahrros winsch jau atwadijàs tihri meerigi.

Ruhfa turpinaja zeku weens. Bet gabalinu pagahjis, tas atstatijàs. Wijups stahweja pee wahrteem pusapgaismots no laternes, us eelas puf druzjin fahnubis. Stahweja un azim redfot kautko domaja. Kà schaufmàs fastindfis. Un Ruhfai likàs, itkà Wijups pats jau posetu preeksch sawas glesnas ahrprahtigo zilweku, ap kuru klusumà schalz melnas ismifuma krahzes.

Un itkà pats no sawàm domam sabijees winsch sahka fotot steidfigat us preekschu.

Jau atkal lihnaja. Pret laternem kà smalki nebeidsami pawedeeni steepàs, no tumfas nahtdami. Kautkur pa jumtu trubam uhdens fkehja, klusà weenmutigà stahstà fanedams. Un kautkas midfinoschs bij wisa gaisà. Nahja meegs un negribejàs wairs ne kustetees, ne domat. Gahja mekaniski, kà kà maschina. Wiss smagà weenaldfibas fwina stingdams.

Bij aismirfuschàs wiss skumji skaihtàs domas. Par fauli, mirstoscho, par mihlestibu. S Wijupi ar wina glesnu peemirsa. Neko ne redseja, ne dsirdeja. Tik nogurumu juta, kà tas klusu, klusu wellas zauri wiseem lozektlem.

Un luhpas tschuksteja jau gluschi neapfinigi:

„Mirst faule, mirst . . .“

Watejas lapas.

Sihkumi no Hansa Holzschuhera deenas grahmatas „Vom sprechenden Baum“.

Regudrais jauneklīs.

Kahds jaunš wihreetis bija dširdejis issakam domas, ka ta esot wišai nelaba leeta, ja zilweks nododotees wairakeem mihleštibas romaneem; tapehž wišch ašgahja pee gudrā weentula un winam jautaja: „Waj ir atkautš mihlešlet wairakas feeweetes, jeb waj wiša mihleštiba dahwinama tikai weenai weenigai?“

Gudrais wihrs tuhlin, netuhtodamees atbildeja: „Saprotams, ir tikai weena ihsta mihleštiba, un šchi dahwinama wišā šawā pilnibā tai feeweetei, kuru mihl wairaf par wišu zitu pašaulē.“

„Ja, bet kā tas nu war buht,“ jauneklīs jautaja, „ka par tewi stahsta, tu šawā jaunibā bijis weens no tratas kajeem?“

Gudrais wihrs, nebuht nejušdamees pahrssteigts par šchahdu jautajumu, ašlika roku pahr azim, pašmaidija un runaja: „Mišej pee tirgotaja Abdallā un nowehero, ko wišch dara.“

Jauneklīs gahja un darija, kā gudrais wihrs winam bija mahžijis.

Wišch atrada Abdallā pilnā darbā — tas uš šwareem šwehra seltu, pehž tam pahrbaidija ta ihstumu ar atmeni un beidsot wehl ruhpiגי salihdšinaja ar zitu seltu.

Jauneklīs to wišu labi eegaumeja, un tad pawehštija gudrajam wihrām.

„Un waj nu tu šini,“ šchis jautaja, „atbildi uš šawu jautajumu?“

Jauneklīm zeešot kufu, gudrais winu škumji ušstatija un atstahja weenu.

Bet jauneklīs dewās mahjup, apnehma drihs pehž tam feewu un kluwa weens no nelaimigakajeem šawā laulibā.

Nauda.

Sehns isnahza no školas un dewās taišni uš mahju. Mugurā wišch nefa šeminu ar školas grahmatam un burtnizam un tafeli, jo sehdeja wehl šagatawošchanas klasē un bija tilko septimūs gaduš wežš. Tomehr wišch gahja štingroš, prahtigoš šološ un wina azis likās wehrstas uš eekšeeni un wina gihmitis išstatijās pilns domu, — šmagakas par šeminu likās domas, kuras winu nošpeeda un kuras wišch šew nešpehja iššaidrot.

Bešch winu weda zauri leekam parkam, eelejā, un tad pahri upeš keshchu tiltam, no wezpilšehtas jaunajā pilšehtas dakā.

Winam šafneedsot tiltu, tur stahweja škaišta weza kundše balteem mateem un kā ko melledama raudšijās aplahrt. Wina greesās pee sehna: waj šchis winai newarot pateikt, kur atronotees ta un ta eela? „Kā ne?!“ sehns eesauzās un wina gihmitis noškaidrojās, jo winam bija preeks, ka wareja wezajai kundšei pašalpot, — warbuht ari tapehž, ka tas išgaisnaja wina maso šmago domu špaidu. — Un wišch pawadija škaišto wezo kundši pahri tiltam, lihds pat

tai eelai, kuru wina melleja. „Šchita te . . .“ wišch laišni šazija un šweiznot pāžehla zepuri. „Pašaidi, mašais,“ wežā kundše eeteizās, isnehma kaut ko no kabatas un eespeeda winam šaujā.

Sehns stahweja kufu un kā šastindšis uš weetas, kad wežā kundše jau šen bij nošuduse, un nonehmees noškatijās uš naudas gabalu, kas wina roku dedšinaja kā šwehlošcha ogle, un peepešchi wišch jutās kā atweeglinats, kad karstas ašaras winam šakta liht no azim. — Wišch škrehja un škrehja, lihds mahjās kā trambits mešcha šwehrs eekrita mahtes rotās un rauštudamees un šchaukdedams pašahštija, kas winam atgadiješ . . .

„ . . . Un tad wina man dewa naudu . . .“ un wišch naudas gabalu, kuru lihds šchim bij turejis zeešchi šaujā, aišweeda tahlu prom no šewis, kā ko nejautu — newehrtigu, ko war tikai nizinat.

„Es winu atdošchu tur winai nabaga šewinai,“ mahte šazija.

Tad sehna gihmiti atkal parahdijās šmaidi.

Naudas wehrtiba.

Wišch pašchulait bija tapis aštonuš gaduš wežš, un dabuja društu naudas, — neweens winam nebija minejis ne wahda par naudas wehrtibu. Wišch nešinaja, waj tas, ko bija šanehmis, ir dauds waj maš, winam bija tikai weena, otra wehlešchanās.

Wišch stahweja, nešinadams ko eesahkt — te nahza ziti puikas un šazija: „Tew ir nauda, — šapihešimees!“ Wišch til atšauzās: „Pišpet, ko?“ un atdewa teem šawu naudu, un wini pišpeja . . . Tas bija mulkis.

* * *

Un kahds zits puika, dabujis reiš naudu, šinaja, ka ta wišai šlawejama leeta, ja zilweks dara labu, un wišch stahweja un gaidija uš kahdu, kam atdot šawu naudu, jo bija dširdejis zilwekus ar lepnumu minam šawu labdaribu. Tad nahza weens, kas tā išstatijās, itkā buhtu nabagš, — un wišch atdewa tam šawu naudu, nefa nejautajis un nešinadams, waj ar to dara labu waj šaunu.

Bet naudas šanehmejs nošmehjas, eegahja šchenki un dewejam uššauza: „Uš juhfu wešelibu, jaunškungš!“

Šchis puika bija gekis.

* * *

Wehl kahds zits puika nogahja un darija ar šawu naudu, kā bija redšejis zitus darām: nolika uš augleem, un preezajās par šawu mantu. — Tas bija weens no teem, kuri greiš noraugas uš ziteem; un štaudiba, kura bešchi išwehršchas meloš, nehma mahjas weetu wina šrdi — tomehr wišch winu dehweja par „gudru“.

* * *

Un bija atkal weens zits puika, tas gahja un pirka šlimajai mahtei puķes, šmaršchainuš, reti šarkanuš šeeduš,

jo bija dširdejis, ka puķes šinot stahstī par mešču, fauli un seedoni.

Un mahte nomira, taš winaš pehdejais apšlaidrotais smaids kawejās pee farkanažem seedeem, kuri wehštija par mešču un par fauli, un winaš roka guleja uš sehna gaischajām sprogam.

Taš kluwa sapnotajš.

* * *

Tašchu weens . . . taš dewāš eelščā smaidošchajā deenā un faulē, eephehta rolas un pahrstaiģaja semi, un wina azis bija dšidras un šwaigaš, kà wina balšš.

. . . Un winsch fastapa wezu seewiau un tai palihdseja nešt smago nastu, un ta šwehtija wiau un winsch mošchi ģahja tabtaš — no semes uš semi . . . Winsch bija aismiršis, ka winam nauda kabatā un nesinaja ne-neka par winaš wehrtibu . . . un dewāš eelščā smaidošchajā deenā.

Taš bija weens no štipražem.

Dseefma.

Un eš redseju tuhštostoh azis wehrtas uš sewi, tuhštostoh jautatajas azis, kahrotajas azis, praštajus, nahwetajus šlateenus: ešt tahds, kà mehš . . . Eš pazetu azis uš debešim, pilnas baitu un fahpju, luhgdams palihgu.

Eš newaru, newaru buht tahds, kà juhs? Eš nolaišchu azis uš semi, fagrauštš un kluwu.

Un redsu Deewa teizeju, pateizigo semi winaš mušschigajā buhtibā un tapšchanā, winaš Deewam lihdsīgajā mušschibā. — Eš newaru, newaru buht tahds kà juhs.

Eš redsu tuhštostoh šweloschas, urbejas azis wehrtas uš sewi, un tās isaižina, isaižina mani, manu buhtibu. Šsaižina mani, manu dšihwibu — dšihwot tā, kà wini. Eš newaru! Deewš! Kureš man nahštš palihgā?

Neweens? — Neweens! . . .

Kureš man dewa dšihwibu, dšihwibu pašcha šinā, ka lai eš dšihwotu kà tee ziti? Eš esmu eš! Eš, eš to gribu, un gribu buht patš fawes eš!

Eš pazehlu fawas azis uš debešim. Eš peegreesu fawas azis semei neprahtā un bailēs. Laiktš pagahja un deena, un naktš par jaunu tapa deena. Un nekur eš ne-atradu palihgu.

Tad eš tapu — Eš! Nomoda sapnos eš wehrtu fawu šlateenu uš fawu eelšcheeni. Un tur eš atradu fawas ilgas leelas un zehlas. Kà kahdu karaleeni. Un wiau peepildišchanos eš atradu patš sewi. Tad eš atradu — Sewi!

Ku eš wairš neredsu tuhštostoh azis jautajam manis. Redsu tās pašemigi nolaištš lešup. Peeri pee semes . . . Beš spēhka un mašš schis puhliš!

Eš esmu eš!

Tapehž ka eš patš sewi pašinu, — mani pašchu mani atradu . . .

Dšihwiba!

Mani špoki.

. . . Bet kad eš esmu weens, mani usmeklē mani špoki.

Kas tee tahdi? — Ģa ģa! Tee jozigi putni . . . Ne-faka nefa, un nozeesch kluwu wifu — — wifu!

Wineem ir leelas azis un isdšifuschi šlateeni, ģaras kahjas un pirksti, teewi un ģari un štipri kà stangas.

Mani špoki, ko šchee grib? —

Ko wini grib? Neko, wifu!

Wini grib teikt: „Tawa mihtakā, šrds isredsetā tew naw ustiziga, — waj tu šchodeen redseji šlateenus, kahbus wina usmeta žiteem?“

Ja nu eš fawu: „Nē, eš neefmu toš redsejis,“ mani špoki smeji un faka: „Ak, kas tu par mukki!“ — un to wifu wini faka tikai faweem štingažem šlateeneem.

Eš dseru daudš un eekaištu dušmās un treezu fawu ģlahšī wineem taišni fejā.

Ģlahše isštreem wineem žauri, kà miglai, atštšas pret seenu un fahschihšt smalkās društās, un farkanais wihs isšlāstas pahr balto ģaldautu — kà tumščas ašnis.

Un mani špoki smeji, smeji šlati un aš, un taš šlan kà šaplihštš swans.

Eš dseru un raugos nemihšo beedru nedšihwajās azis.

„Teiz, kam tu nu raksti wišas fawas dseefmas?“ žautā mani leelais Pelekais.

„Man taš ir ja d a r a,“ eš fawu, „kaut kas mani spēesch, tam tā ģan janoteek, un taš warbuht ir labi. „Šchis dseefmas laštš, winaš daris preeku . . .“

„Tā, tā,“ Pelekais nowelk un weegli nirģadamees ar elkonti peegrušch fahnos žiteem.

Wišī smeji un mehda mani: „Šchis dseefmas laštš, ģa ģa, winaš daris preeku . . .“

Un weens no wineem plati nirģadamees faweehž akteera seju, ižet roku un noštaita kahdu no manām mihtajām dseefmam kà prastu eelas šingi.

Wini wišī smejas ložidamees par manām trakajām, bešģaligajām dušmam.

Eš peelehžu Pelekajam klahšt, fagrahģju wiau aiš kalla, lai wiau nošchnaugtu . . .

Leegi, kà ehna taš isšchuhšt no manām rolam un smeji, smeji . . .

„Nolahbeta banda! . . .“

Un nu winsch israuž no manas šrds weenu domu:

„Mana mahte — mana seewa — mans behrns — mans darbš — mana ģriba un ženschanās — mana pašfaule, wišš taš — — kam taš der, kam?“

Un leelais tehšš nožehrt ģaišā knipi, usleek šew uš plauštšas papira šrehmelites un aišpuhšč prom tuhščumā.

„Beigtš!“ winsch nofaka, smeji, voilà tout — — wišī smeji. Smeji, lihds aiššmot no šmeekleem.

Eš raudu un brehžu aiš nišnuma.

Te Pelekais nahšt, nošpeesch mani krehšlā, pašneedš man ģlahšī un runā: „Nenostumsti, taš ir tā, dser — un ešt žautš.“

Eš fehšču štarp pelekajeem tehleem un dseru un šinu: taš ir tā, taš ir tā, — un fehšču štarp faweem špokeem.

Tu mihtlais Deewš, eš domaju, un peeschkindinu ģlahšī ar Peleko; — winsch nefaka ne wahrda, tikai nirģajas . . .

„Pateefi, ta jau ir Mahwei . . . un wina nirgajas . . . un tad top gluschi nopeetna, un sneedf manim rofu un runa: „Nesmeji, nesmeji . . . pateefiba es esmu, ja ari wijs zits ir meli, es esmu pateefiba!“ Tehls pazek pirkstu. Tad glahse man isslihd no rokas, un es luhfojos Mahwei azis!

Ilgi, ilgi!
 Te — — — mans puika eelehz man klehpi un fauz:
 „Tu, papu, kur tad tu fstatees — ka kumedinu buhdā, to?“ — un smej nebehidigi!
 „Ja,“ es atjehdsos, „ja, Hanfi — fktos wisleelafaja kumedinu buhdā: pafaulē,“ — un fkuhpsu wina farlanās luhpas.
 L. Kr.

Dalchadi raksti.

Negeris pee seemelpola. „Mans palihgs, negeris A. Hensons, pawada mani bes isnehmuma wišos seemelpola zetojumos jau no 1857. g.,“ tā stahsta Pirijs kahdā sawā zetojuma aprastā un flawē sawu melno pawadoni. Saunafajā Heinemanas mehneschraftā schis negeris aprastā pehdejo notikumū uf seemelpola.

Winsch fahf tā: „Sem 87. grada 48 minutes seemeta platuma mehš schkibramees no pehdejās atpuhtas weetas un kapteins Barletti ar saweem kaudim palika atpafak. Atwadifchanās isnahza toti wehša, jo pee 45 gradeem pehz Belfija war ari juhtas fastingt un kapteins Barletti teiza, ka winsch buhtu „nosahdeli preezigs“, ja tās peežas deenas jau buhtu garām! Tad notifa atwadifchanās meelastis, kufsch pastahwedams no wahja funa zepescha, kugeneeku kaltejumeem un tehjas, gahjis toti labi pee firds. Pehz meelasta Pirijs, negeris un fchetri eskimof dewās uf seemeem. Tas bija 1. aprili. Wehl bija janoeet 132 juhdses. Fchetram ragawam bija katrai pa 8 funeem preefšā — peektās ragawas willa Hensons pats. Wissemata temperatura, kuru sche fastapa bij 50 gradu pehz Belfija. Neskatotees uf peeteekofcho apgehru gadijās, ka weens otris seemelpola meletajs nosaldeja kahju. Tahdos gadijumos Hensons nodereja tā „dshwa krahsne“. Winsch lika turet sawa beedra nosaluscho kahju kailu tik ilgi uf sawu wehderu, kamehr ta fahla. Katru rihtu wini zehlās feschos, tad brofasteja un pehz 8—10 stundu garā zetojuma eectureja atfal maltiti un dewās tahkat. Tahdā kahrtā wini atradās katru deenu 14—15 stundu zekā. Pa atpuhtas laiku pirmais darbs bija no ledus gabaleem uszelt diwas eskimofu buhdas. Wisas feenu plaišas tika aishahstas ar sneegu. Lai pagatawotu schahdu buhdū, trihs wihreem peetika wefelu stundu ko strahdat. Suni pa to laiku netika nojuhgti. Katris no wineem dabuja mahrzinu pemifana — sapiparotas schahwetas wehršcha gasas, kura, buhdama stipri nosflobfita, ir gruhti fagrewojama. Uhdeni funeem nedewa, jo wini ehda sneegu. Tad istauseja sneegu, lai dabutu tehjas uhdeni un eebaudija wahjas seemelpola wakarinas: schahweto wehršcha gafu, kugeneeku kaltejumūs un tehju. Tad eetinās aitahdas kaschokos un litās gulet. Pehz pahris stundam aukstums tomehr speeda peezeltees un, lai ufsturetu kahrtigu afnsrinkofchanu, bija jafaflda kahjas un rokas. Wefelas peežas deenas zetoja bes kaut kahdeem fewifschfeem peedfshwojumeem, un fchee feschī zil-

weli bija weenigā sneega tukfnescha dshwiba. 6. aprili ledus bij flidenaks, bet deena bija tik miglaina, ka newareja pat fauli redset. Tomehr wafarā, kad nonahžām buhdā, Pirijs apgalwoja, ka pols esot fasneegts. „7. aprili, kad mehš islihdām is buhdas, polarfaule bij toti gahšcha,“ tā rakhta Hensons. „Wifu fejas kaut ko gaidija, bet mehš sinajām, ka nowehrojumūs warēs isdarit tikai ap pusdeenas laiku. Es un eskimof fahkām islabot ragawas. Ap pusdeenas laiku Pirijs isdarija nowehrojumūs trihs daschadās weetās un kamehr winsch taifjās tos aprehkinat, isfuhitja muhs uf wifām pusem. Mehš bijām tahlumu labi aprehkinajufchi, jo warejām netahl aif buhdas iszelt karogu. Karoga iszelschanu nepawadija preeka fauzeeni. Pirijs teiza anglifsi: „Mehš eestahdifim polā swaigsnes,“ un eesprauda sneegā swaigschnoto karogu. Es kaut ko pateizu eskimofeem. Wini fahla tuhlin preezigi lehkat ap karogu un fauja: „Ting neigh tima ketisher“, kas buhtu muhsu walodā: „Nu mehš reis efam galā.“

Wiswezafā mumija. Egiptes fenatne eedwehšch sinamu zeenibu. Teet godatas fenlaitu mumijas — tā swehri, tā zilweli, kuri usglabajufchees brihnifškā kahrtā „swaigi“ lihds muhsu laikeem, kuri dewufchi fahkumu daudf teikam un weizinajufchi mahatizibu. Lihds schim tomehr ihsti nesinaja, pee kura laifmeta peeder wiswezafās mumijas, kuras atrodamas musejās. Kapi, kuros useet mumijas, ir no treschā gadu tuhftofschā pr. Kr., bet tiklihd wiswezafās no winām gribeja pahrwest ufzitu weetu, un kaut ari tur tika leetota wisleelafā usmaniba, winas fakrita kaulu un putektu kaudfē. No ta wareja spreesf, ka wiswezafās mumijas, kuras wehl turejās kopā, ir wisaugstakais no 1600. g. pr. Kr. Slawenajā Rairas musejā, tā ari Londonas un Berlines musejās naw neweenas mumijas, kura buhtu wezafa par tā faukto „jauno pafauli“ (1580. g. pr. Kr.). Egiptes pehtneeks Flinders Petrie atrada tuwu pee karaka Snefru piramides, kahdā aplaupitā kapā miju, kuru winsch tā ari prof. Maspero usfkatija par toti wezu. Wina tika pahrwesta uf Angliju un usfahdita ahrstu kolegijas musejā. Tagad ir issinatš zaur Dr. G. Reifnera pehtijumeem, ka fchi mumija ir is V. dinastijas, t. i. 2700 g. pr. Kr. Tā tad wina buhtu 11 gadu fimtenūs wezafa par tām, kuras atrodamas kaut kurā musejā un peežus gadu fimtenūs wezafa par tām, kuras wispahw useetas Egiptes kapos.

Apfkats.

Walsts domes darbiba.

24. marta sehdi wada Gutschkows. Tschernizkis sino, ka komisija teesleetu reformu leetas kuhkojuse zauri 33 walsts domneeku inziatiwas preekschlitumu par aishahdneeziwas uslitschanas kahrtibas nostiprinashanu us fahdschu eedfihwotajeem isschkehrdibas deht. Komisija leek domei preekschâ atsiht par eeteizameem no komisijas isstrahdatos likuma pamata prinzipus. Gekschleetu ministra beedrs Likofchins fata, ka walddiba isturotees pret inziatiwas preekschlitumu ar simpatiju un stahjotees pee atteeziga likumprojekta isstrahdashanas; walddiba nodomajuse projektu eesneegt jau, warbuht, pat lihds leeldeenu brihwolaitam. Runa un atsihtst projektu par newehlamu: Tschernofwitows, Bulats, Kropotows, Mjagkijis un Amosenoks. Projektu aistahw: Schidlowfkis, Belogurows, Spirins, Fomkins un Timofchins. Nobalsojot dome atsihtst projektu par eewehlamu. Tahkal dome atsihtst fewischklas komisijas nedibinaschanas wajadsibu no 23 lozjekkeem preeksch lihdsjektu isstrahdashanas, ar kuru palihdsibu waretu labat zihnitees ar ugunsgrehkeem pilsehtas un fahdschâs Preekschlitumu eesneegufchi 33 domneeki. Antonows referè weenoschanas komisijas usstatus par likumprojektu, kuresch atteezas us schtata algas noteitschanu un par schâs noteitschanas kahrtibu preeksch teesu eestahschu wezakeem un jaunakeem kandidateem. Tikai par weenu jautajumu walda wehl domu starpiba: waj schtata algas noteiz teesu eestahschu pilnas fapulzes, waj preekschsehdetaji un prokurori; walsts dome wehlas pirmo kahrtibu, padome — otro. Tschernofwitows pabalsta pirmo domes lehmumu. Nobalsojot peenem padomes lehmumu. Sinadino referè par weenoschanas komisijas lehmumu likumprojekta leeta par daschu noteikumu pahrmainschanu preeksch twaika katleem. Naw panahka weenoschanas jautajuma par walsts nodokku uslitschanu katleem, kuras usrauga katlu ihpashneeku beedribas un saweenibas. Dome bijuse wispirms tais domas, ka tahda usraudsibas atdoschana neatswababinot katlus no nodokka. Padome nostahjusès us preteja redses punkta, lai pabalstitu katlu ihpashneeku beedribu un saweenibu attihstischanos. Weenoschanas komisija 9 lozjeki peeweenojuschees padomes usskateem, bet 3 eesneegufchi kompromisa preekschlitumu, lai katleem, kuras inspize katlu ihpashneeku beedribas, usliktu pusunodokli. Nobalsojot peenem kompromisa preekschlitumu. Pehz pauses sehdi wada Knass Wolkonfiks. Peenem 24 masakus likumprojektus. Pee weena no wineem peenem finantschu komisijas formulu par schoseju „schlagbomju“ un schosejas nodokku isnihzinashanu preeksch schosejam, kuras stahw zeku ministrijas pahrsina.

Nahkoschâ sehde 26. martâ.

Walsts domes 26. marta sehdi, ka „Pet. tel. ag.“ sino, wada Gutschkows. Teek sinots par eenahlscham leetam, to starpâ ari par finantschu ministra eesneegto projektu daschadu folu sferashanai, lai nowehrstu zukura zenu

mahksligo paangstinashanu us eefsheja tirgus. — Atefejenko referè par walsts 1910. g. eenahumu un isdewumu budscheta likuma projektu, pehz kura nolikko kreditu kopsuma istaisa 2,579,187,880 rbf. Genahumi ir leelaki par isdewumeem par 4,496,973 rbf, to isleetos walsts paradu dsheshchanai. Projektu peenem.

Tani gadijuma, ja budscheta jautajuma buhtu domu starpiba starp walsts domi un padomi, Atefejenko leek preekschâ dibinat komisiju, kura dome kuhka 10 lozjekkus — 8 wehletos un bes tam budscheta komisijas preekschsehdetaju waj wina palihgu un referentu.

Pehz Tschajewa referata teek peenemta sameerinaschanas komisijas resoluzija, atteezotees us likuma projektu par filokferas un zitu wihnkopibas postitaju aptaroshanu.

Sehdes wadibu usnemas Wolkonfiks.

Dome stahjas pee weetejas teefas reformas likuma projekta 3. lasijuma. Ministru loschâ eenem weetu teesleetu ministrs. Gesneegti 225 pahrlabojumi. Schubinfkis referè par komisijas resoluzijam, atteezotees us atfewischkeem pahrlabojumeem. Pehz debatem teek atraidits pahrlabojums, paturet pagasta teefas masakam leetam. Schubinfkis referè par pantu, kura paredsets, ka teefu eestahdès jaleeto kreewu waloda, peelaischot, ka weeteja waloda leetojama tanis apgabalos, kur zittautibneeki istaisa eedfihwotaju galweno datu. Wisus papildinajumus pee schi panta komisija atraidijuse, isnemot preestera Majejewitscha papildinajumu par to, ka swehrats, ja swehrinamais to wehlas, nododams mahtes waloda.

Teesleetu ministrs issakas tiklab pret to, ka teefu eestahdès peelaisch sweschu walodu, ka ari pret Majejewitscha pahrlabojumu. Ministra eeskateem nepeekriht Kjachnizkis, Gasmamedows, Gerasimows, Lutschizkis, Majejewitschs, Masjudows un Moditschews. Ministra eekstatus aistahw barons Tscherkasows, Rowatenko I. un Samislowfkis.

Schubinfkis resumè debates un aistahw komisijas lehmumu. Balsojot pants teek peenemts komisijas redakzija ar Majejewitscha pahrlabojumu. Pehz tam dome peenem projekta turpmakos pantus.

27. martâ, apspreeschot weetejo teefu reformu, ilgas debates isjekas atkal ap jautajumu, waj meerteefnesim mantas zenss wajadsigs waj nè. Jautajuma isschekirshanu atleek us nahkoschu sehdi.

Walsts dome sawâ 29. marta sehde, ka „Pet. tel. ag.“ sino, turpina apspreest **likuma projektu par weetejas teefas reformu**. Teek peenemts likuma projekta pants par zensu komisijas redakzija: weerteefneschu mantas zensam jabuht pus tik leelam, ka tam, kas dod teefibu peedalitees pee semstwu wehleschanam, pee tam personas ar augstaku juridisku isglihtibu no schi zensa atswabinamas.

Pee panta, kuresch runa par to, kahdas personas peelsaischamas par meerteefnescheem, labee atkal eesneeds pahrlabojumu, ka schihdus nedrihtst peelaisht par meerteefnescheem.

Markows II. norahda us to, ka wisht schihdi peeder pee israeliteeschu pasaulès saweenibas, kas zenschas wisas

semēs eeguht waru šawās rolās. Šchihdi jausluško tā nofeedsneeki un newar tikt peelaišti par meerteefnescheem. Kad šchihdi wišadi nolamati, Markows ušaižina domi balsot par šcho wina pahrlabojumu: žitadi par winu nahšs Deewa un tautas šods. Referents norahda, ka labee parasti kleebs par ugunšgrehku, kad nemas nedeg, un tahdā žetā wini war nonahšt pee ta, ka balsos par republiku, lai strihypotu patwaldibu. (Smeekli.) Polowzewš paškaidro, ka nazionalisti un labee oktobristi balsos par Markowa preekschlikumu. Wišpirms ar wišam balsim pret trim nolemj, ka balsošchana par Markowa pahrlabojumu isdarama, issaužot pehž wahrdeem. Ar 165 pret 134 balsim nolemj, ka Markowa preekschlikums atraidams un pehž kodola nemas naw apspreešchams šchis jautajums par to, waj šchihdi peelaiščami par meerteefnescheem. Scho pantu, kas runā par personam, kuras naw peelaiščamas par meerteefnescheem, pehž ihsām debatem peenem komišijas redadžijā. Tapat ari likuma projekta pahrejos pantus peenem komišijas redadžijā ar daschadeem pahrlabojumeem. Ar to tad likuma projekta 1. dasas apspreeščana 3. laššjumā ir pabeigta. Zentrs apšweiz referentu Šchubinski ar applauseem. Labee schmahž.

Grasš Beningsens referē par likuma projekta 3. dasu, kur ir runa par to, kahdi pahrgrosijumi isdarami kriminalteefaschanas uštawā un šoda likumos, šafarā ar weetejās teefas reformu. Pee debatem peedalas Sacharjews, Beloušows, Petrowstis, Kusowkows, Basikewiščs un Tschernoswitows. Šchās dasas atšewiščkee panti teef peenenti komišijas redadžijā. Tikai pret komišijas lehmumu peenem pantu, kur runats par leetas isteefaschanas aptureschānu, kad laufšaimneežibas strahdneekem naw issneegtas pawehštes.

Dserowš koti plaschā runā paškaidro, ka budščets šastahdits, pamatojotees uš koti labwehligēem atgadijuma apstahškeem, kahdi ir laba rascha un augštās ženas. Ja to eewehro, — runatajš šaka, — tad roščainās krahsās šihmetā aina isleekas pawišam žitada. Kur palikuse ta kreewu energija, kura dewa teem eepēhju dahwinat walstij wešelus apgabalus. Kreewu ruhpnēezibai aptaištis aplahrt šchogs un ta nostahdita uš krukēem. Ja mums nebuhs eekšcheja štipruma, tad nelihdšs ari ahršemēs smeltais šelts. Kuršs pateescham labs, bet, pateizotees šinantšču ministra mahšlai, daudšas nosares attihstas tikai uš papira. Tautas šaimneežibas pamati naw drošči. Walstis paradi šafneeguschil milšigu škaitu. Wišās laufšaimneežibas nosarēs war redšet tikai panihkumu un nabadšibas šihmes. Šeschdesmitos, septindešmitos gados Kreewija pehž šawu raschotaju špehku attihštibas štahweja tuwal Ēiropai nekā tagad. Newis eeteiktā brunu rupuščha gaita lai ir Kreewijas dšihwes šihmogs, bet gan kreewu ehrgka droščā lidoschana. Kad šaimini, pat Šina un Japana dodas uš preeščhu ahtwilžeena gaitā, paleelinot šawas bagatibas, tad mihdiščhanās uš weetas ir ahrkahrtigi bištama nodarboščhanās. Wajaga šahtees uš jauna žeta, lai apmeerinatu kulturās wajadšibas un pazeltu walstis raschoschanas špehkus. Wajaga isbrihwet tautai žetu un wišpirmā kahrtā atwehlet

darba un inžiatiwās břihwibu. Tagadejā nodokļu šistema naw peeteekoscha; ta nowežojušs un nepareiši šadala nodokļu nastas, pahrat apgruhtina daudšas darba nosares un apšpeesch tās ar nesamehrižām nodewam. Pat ahršemju kapitalisti, peem. belgeeschi, eet bojā aš nepareišas nodokļu šistemas gruhtibam un žensčas jo ahtrat isnemt kreewu ušnehmumos eegulditos kapitalus.

Šehdi 30. martā knasam Wolkonškam wadot, turpina weetejās teefas reformas trescho laššjumu.

Pee panta, kura teikts, ka no leezineeku šwehresta teef atšwabinati garidsneeki un to šektu peederigee, kas šwehrastu nepeenem, kadeti atkahrtu šawu agrako papildinajumu, atšwabinat no šwehresta ari tos, kas pehž šawas pahrlēezibas to neatšihst, noprašot šwehresta weetā žeeschu, šwinigu šolijumos, runat pateesbu.

Dome papildinajumu atraida un peenem pantu komišijas redadžijā. Pehž tam pehž daschām debatēem peenem wešelu rindu tahlako pantu ar kadetu ušturetū pahrlabojumu, un tad dome pahreet uš teefleetu ministrijas projektu, eewest teefu prakšē ari „teefu pawehku“ (priřkasu) kahrtibu.

Šchubinskišs ka referents paškaidro, ka teefu pawehku instituta kahrtiba paštahw eekšch tam, ka meerteefnešim naw peenahkums, bet ir teefšiba pahrlahpumu gadijumos, par kureem šoda mehrs nepahrsneeds 50 rbl. naudā waj 15 deenas arešta, nestahjotees pee leetas ismelleschanas wišpahrežā teefaschanas kahrtibā, noteefat apwainoto bes prahwneeku isklaušščhanas, pee kam pehdejam, ja tas ar peespreesto šodu naw meerā, paleef teefšiba, nedekas laikā luhgt teefas pawehli, škatit leetu žauri wišpahrežā teefaschanas kahrtibā. (Tā tad teefleetu komišija lihds ar šawu referentu laimigi paguwuščhi šawas domas grošt; 5. februara šehdē tas pats Šchubinskišs ar wišu špehku eestahjās pret teefu pawehku institutu aš tihri prinzipieleem eemešleem: kamehr polizijas reforma wehl neefot iswesta, pawišam neefot domajams par teefu pawehlem, jo polizijas eerehdnu, šewiščhi uš laukeem, isglihtibas lihmenis efot pawišam šems! Toreiš dome ari atraidija teefu priřkasu kahrtibu. Red.).

Partšchewskišs ašs prinzipa pretojas teefu pawehku institutam; ašrahda ari uš to, ka newarot tatschu pehdejā laššjumā ušnemt projektu wešelas jaunās nodatas.

Petrowskišs puhlas peerahdit, ka uš kahrtibas ruskā pamata dome newarot treschā laššjumā runat par leetam, kas agrakos laššjumos atraiditas.

Škoropadskišs un barons Tscherkasowšs pretojas preekschrunatajeem, ašstahwedami teefu pawehku instituta derigumu, atweeglojot teefnescheem darbus.

Referents Šchubinskišs ašrahda, ka kahrtibas rullis nebuht neteekot pahrlahpts, ja treschā laššjumā wehl apšpeeschot agrakos laššjumos atraiditus preekschlaššjumus.

Balsojot dome peenem nodaku par teefu pawehlem, bet atraida nahkoscho nodaku par teefaschānu „neatleekamibas“ kahrtibā, kuru ministrs bija eefneedsis. Pahrejet uš šodu likumeem, nahš apšpeeschānā pants, pehž kura teef ušlitis

naudas fods lihds 300 rbf waj arefts lihds 3 mehnescheem teem, kas, nebaudidami teešbu west šweščas prahwas teešās, dod padomu un fastahda aif mantkhabribas luhgum-rakstus ar azim redsamu launprahribu, waj ari kas no darbojas ar šwešču prahnu wešchanu tā ar amatu, eeguhdami šweščas prašbas par šawām, lai flehptu piln-waras lihgumu.

Rkimenko I., Gerasimenko, Tšerno-fwitows un Amosenoks luhds ščo pantu atnešt, jo tautai tas atnešišot daudš kaunuma, uš laukeem ne-buhšot neweena, pee ka greestees, lai usraksta šuhdsibas rakstu.

Kriwzows un Samiflowskis aifstahw pantu, jo tas wehršts pret faktu adwokateem.

Dome peenem pantu komišijas redatziā.

Pahrejot uš živilteešu ušlawu, Tanzows un ministra beedrs Gafmans luhds usnemt otrā lašijumā atraidito pantu, pehz kura eeraduma teešiba teesam jaewehro ari beš prahwneeku luhguma.

Dome atraida wīnu preekšlŕtkumu ari tagad. Tah-fakos pantus peenem komišijas redatziā.

Dpošizija eefneegufe diwus likumprojekts, kas šihmejas uš Baltijas gubernam. Birmais projekts ir par finantsču un semtopibas ministrijam padoto školu mahzibas walodu. Pehz šchi projekta wišf mahzibas preekšmeti, isnemot freewu walodu, šchais školās mahzami weetejās walodās. Dtrs likumprojekts ir par adwotatu teešibu aprobeschojumu atjelsehanu teešu darifchanās, Ngaunijā, Widsemē un Kursēmē.

Baltijas Krona mešchu leetā.

„Now. Wremja“ šino: Krona mešchos Baltijas gu-bernās semtopibas ministrija nodomajufe stahteēs pee we-felas kanalu sistemas eerihšochanas, pa kureem lokus un loka materialus waretu aifpluhdinat uš leelafam upem, lai tā loku aifgahdašchana uš pilsehtu isnahktu lehtafa.

Ropafchi. 6. aprila pehzpusdeenā Ropafchu mešchā Saratowas gubernas tataram Umaram, kuresch gahjis ar pretšču šaini zaur mešchu, usbruka nepašihštams laupitajš. Laundaris ar 4 rewolwera šchahweeneem gruhti eewainoja tataru kahjā un gurnā, pehz kam ar našf šagreefa pretšču šaini un, nolaupijis wehrtigafas prezes, pašuda mešchā. Gewainoto 7. aprili ar wilzeenu atweda uš Rigu un no-gahdaja Rigas-Drlas dselszeta ambulanzē, kur wīnam šneedsa pirmo palihdsibu; pehz tam eewainoto aifweda uš pilsehtas šlminizu. Laundaris tagad atrahšts un ir kahds te atrodošchās masgadeju nošeedšneeku kolonijā eewetots šehns.

„Df. W.“

Wlatone. 11. dežembrī 1907. g. tika no kara teesās noteesfats weetejais Widus-Bultneeku šaimneeks Kristaps Bullis, kuresch tikko bija mahjas usnehmis un apprezejeēs, par peedalifchanos pee usbrukuma Wīlzes muiščai 13. de-žembrī 1905. g. uš wīšu teešbu šaudeschanu un uš 4 gadeem katorgā. Jaunā šeewa, kura dabuja ar wīhru tikai 5 meh-neschus kopā šadsihwot, eefneedsa luhgumu deht apšeh-lošchanas, kuru parafšija ari Leel-Wirzawas mahžitajš, Leel-Wirzawas ihpašchneeze, Jelgawas freewu mahžitajš un 24 weetejee šaimneeki. Tagad, kā „D.“ šino, pagasta waldei peenahjis rakšts, lai pašino luhdšeeem, ka 12. febr. 1910. gadā K. Bullis apšehlots, pamafinot wīnam šodu uš weenu gadu pahmahzibas nodalā. „Df. W.“

Kaluamuišcha (Dobeles apr.). Šche pagahjušchās deenās nogiftejušēs kahda jaunawa, kurai tatschu buhs ap-nikufe šchās pašaulēs dšihwe. Dširdam jau gan, ka leel-pilsehtās pašchnahwiba ir, tā šafot, modē, tā ka pat leelais freewu filosofš L. N. Tolstojš laidis klajā šawas domas

par pašchnahwibu, tomehr mehs, lauzineeki, lihds šchim ne-tifam pilsehtneekem šchini „mahšklā“ lihds; bet, kā redšams, tad ari starp mums pašchnahwiba šahf eeweeštees. „Df. W.“

No Kuldigas. Iščā laikā šche notifuschas diwas mihlestibas dramas. 24. marta wafarā kahds jaunekšis A. mehginaja nošchautees pee šawas mibfakās dšihwokka loga, bet tikai wahrigi eewainojās: lode isšfrehjufe zaur waiga un peeres kauleem, weenu azi pawifam ismaitadama. No-nahwešchanās mehginajumam par eemeflu bijufe greif-firdiba, ka eemihlota jaunawa šagahjušēs ari ar ziteem jaunekšeeem. — Dtra drama notifa pirmdeen, 5. aprili, un tagad teel ar leelako interešf pahrrunata wifās aprindās. Mehginaja nošchautees kahda jaunawa B., mehšedama širdi, bet lode eefšrehjufe šahnos un palitufe wehderā. 6. aprili no Leepajas atbrauza diwi ahrti-širurgi un is-darija laimigu operaziju pee jaunawas, kuras stahwollis wairs neefot apdraudets. Kas ihsti B. speedis uš pašch-nahwibu, tas šchimbrišcham ir nošlehjums. Atklahšibā šinams tikai tas, ka wīna pašinās ar lahdu prezetu kungu, kuresch wīnu wifabi pabalstijis: noihrejis dšihwokli uš laukeem, Kuldigas tuwumā, usdahwinajis rotas leetas, pee-gahdojis šmalšus ehdeenus un dšehreenus un, lai nebuhtu jagaršlaitojas weenai pašchaj, nopirzis un usdahwinajis labu jahjamo širgu. Par ščo šakarū minetā kunga šeewa jau sen šinajufe un bijufe koti nelaimiga. Kahdas deenas at-pakaf wīna ar wehtuli ušajzinajufe B. uš fastapšchanos un aprunafchanos. 5. aprila rihtā tad ari B. eeradušēs pil-sehtā un no daudšeeem redseta paštaigajoteēs kopā ar šawu labwehli un wīna greifšrdigo šeewu. Wehro, ka šchi abu šeeweešču fatifschanas isšchihruše leetu tahdā weidā, ka B. atšinufe par labaku nonahweeteēs. „Df. W.“

Jaunā Rigas teatra šwehtku nedelas reper-tuars: otros šwehtkos, pirmdeen, 19. aprili, plšf. 2 deenā Ašpašijas „Nagana“, plšf. 7 wafarā Kreukera opera „Nakts mahjas Granadā“, treschos šwehtkos plšf. 2 deenā Raina „Selta širgs“, plšf. 7¹/₂ wafarā Ašpa-šijas „Guna“. Trešchdeen, 21. aprili, plšf. 8¹/₄ wafarā Ašpašijas „Guna“. Peektdeen, 23. apr., plšf. 8¹/₄ wafarā 36. tautas israhde Šchillera „Wilhelms Tells“. Sešt-deen, 24. aprili, weefu israhde Jelgawas Latweešču bee-dribas jaunajā namā: Šchillera „Wilhelms Tells“.

Garigu konzertu šarihto Leelā Peektdeenā Jaunā Gertrudes bašnizā, plšf. 8 wafarā. Pee konzerta dalibu nem starp ziteem Ernšts Elšnits (dšeedašchana) un Rein-holds Weizs (deklamazija).

Waj muiščas ihpašchneekam Widsemē ir monopols tirgoteēs ar ehdamām leetam? Ba-ronesef Sofijas fon Buktšewden wahrdā eefneedsa šwehr. adw. Arro Rigas apgabalteefai šuhdsibu pret Natunšteem un Bolderajas Pahrtifas Beedribu, kura luhdsfa teefu atšiht, ka Widsemē muiščas ihpašchneekam ir monopols tirgoteēs ar ehdamām leetam, un ka uš šcha pamata ir flehdsjama Bolderajas Pahrt. Beedr. pahrdotawa, kura eerihkota uš Natunšteem peederigā obroka gabala, kuresch šawā laikā at-dalits no Bolderajas muiščas, baronesef Buktšewden ihpaščuma. Baronesef pilnwarneeks dibinaja šawu šuh-dsibu, pirmā kahrtā, uš 883. p. Balt. žiwilif. krahj. un, otrkahrt, eefneedsa teefai wairaku špreedumu norakstus, kas wīna augšchminetam ušstatam runaja par labu. Natunšti un Bolderajas Pahrt. Beedriba bija ušdewušči šawas interesef aifstahwet šw. adw. Fr. Albertam Pehdejais aifrahdija, ka Widsemē, tāpat kā Kursēmē, muišchneekem nekad naw bijis monopols tirgoteēs ar ehdamām leetam; teefas špreedumi pretežā garā dibinajas uš 883. p. pahr-proščhanu, kuresch pants šakarā ar ziteem, uš leetu attee-zošcheem panteem, apleezina weenigi to, ka par ehdamu

leetu monopolu ir runa sakarā ar frogu tureschanas monopolu. Muišchneekem ir bijis monopolis turet frogus dšehreenu un ehdeenu pahrdošchanai, bet patstahwiga monopolā tirgotees ar ehdamām leetam, wišpabri pahrdotawās nefad naw bijis un naw. Rīgas apgabalteesa išteefaja augšmineto prahwu 15. now. 1907. g., un, peekrišdama Buktšewden pilnwarneka fuhdšibai, nolehma Bolderajas Pahrtikas Beedribas pahrdotawu slehgt. Pret apgabalteefas spreedumu Rafunstu un Bolderajas Pahrtikas Beedribas pilnwarneeks eefneedsa Peterburgas teesu palatai apelazijas fuhdšibu. Nupat 16. febr., palata, išteefadama eefneegto apelazijas fuhdšibu, nolehma: apgabalteefas spreedumu atzelt un baronefes Buktšewden fuhdšibu atraidit, usleefot pehdejai wišas teesu mafkas Rafunsteem un Bolderajas Pahrtikas beedribai par labu. Tā tad Peterburgas teesu palata atfina, ka muišchneekem Wišsemē naw monopolā tirgotees ar ehdamām leetam.

4 kapeiku prašba no tramwaju waldeš.

8. martā išteefaja IV. eezirkna meerteefneeks interesantu prinzipielu prahwu. Students J. Blaus bija apfuhdsejis Rīgas tramwaju atziju sabeedribu, ka ta no wina netaišni peeprašjuse par biketi 6 kapeikas 2 kapeiku weetā un luhdja lai teefa peefpreeštu tramwaju waldi atmafkat winam, J. Blauam netaišni nonemtās 4 kap. Leeta ta, ka studenti war braukt tramwajā ar 2 kap. biketi, bet pee tam wineem jaušrahda ņawa studenta karte. Tramwaja atziju sabeedriba lihds šchim prašja, lai šchi karte eepreekš tiktu apstempelēta tramwaju walde un tad tikai buhtu atfihštama par derigu preekš 2 kap. biketem. Suhdsetajs bija eeflatiis, ka tramwajwaldeš prašba par kartes apstempelēšanu ir nelikumīga un tadeht tramwaja konduktoram ušrahdija ņawu karti beš šchis stempelē. Leeta nonahja lihds teefai. Meerteefneeks atfina J. Blaua fuhdšibu par pamatotu, jo tramwaja waldei naw nekahdas teefības išdot pašchai no ņewis kaut kahdus obligatoriskus noteikumus, kas naw peenemti no pilšehtas waldeš un apstiprinati no gubernatora, un tadeht peefspreda peedšiht no tramwaju atziju sabeedribas J. Blauam par labu 4 kap. un teesu išdewumus 10 rbl. Zaur šcho spreedumu nu iščhkirta prinzipiela leeta, ka uš Rīgas studentu kartem naw wajadšiga tramwajwaldeš stempelē.

Peterburgā, 8. aprili. Walsis domes nazionalistu frakcija, ka „Netsch“ ņino, pastahw uš to, lai likuma projekts par Somiju tiktu luhkots zauri wehl šchini walsis domes fešjā. Krnpenškis išteizees, ka tahda ari esot waldbibas kategoriska wehlešchanās, ja ari tadeht wajadsetu likumu deweju eestahschu tagadejo fešju pagarinat. Bet oktobristi azumirli neisrahda ņewischtu wehlešchanos steigtees ar Somijas likuma projekta išwešchanu; atfihdami likuma projekta galweno prinzipu, wini tomehr atfihst par wjadšigu to šikli pahrstrahdat, kas prašis daudš laika. Oktobristi eestata par labaku nobeigt fešju ar likuma projekta peenemšchanu par wišpahrejas školu apmeklešchanas eewešchanu. — „Now. Wremja“ loti preezajas par to, ka walsis padome nolehmuše jau festdeen wehlet Somijas leetu komišju, nestatotees uš polu = wahzu = kosmopolitu grupas pretoschanos.

— **Tragiks notikums.** Kahds Peterburgas uniwersitates students, wahrdā Archangelškis, 24 gadus wežs, kas kopā ar ņawu 27 gadus wežo mahšu Soju dšihwojušchi nomatā istabā Lachtinas eelā Nr. 32, kahdā nakti peepeschai palizis ahrprahrigs un ušbruzis ņawai mahšai. Šchi pretojušes brahlim, eewainojuse to ar nashi un tad ištektuse no otrā stahwa pa logu, pee lam pahrlaujuse kahju. Brahlis pehz tam iščhrehjis iš dšihwolka un ušbruzis zitām ņeweetem, tad eegahjis atpakat dšihwolki, eeflehdsees tur un gruhiti ņewi ar dunzi eewainojis. Durwis

ušlauschot atraduschu to ašinim pahrluhdušchu beš ņamas gulam. Starp ziteem eewainojumeem konstateta dšimuma organu grubta sakropkošchana. Istabā apghastās un ņaudaitās leetas leezinajušchas, ka notikuse breesniga zihna starp brahli un mahšu, eefams pehdejai išdewees pa logu išbehgt. Abi wini nogahdati šlimnizā. Wini no Samaras gubernas un pahrtikuschu wezatu behrni. Mahša apmeklejuše ņeweeschu mediziniškos kursus un abi patlaban gatawojušchees uš pehdejeem eefameneem.

— **Prahwa ar tragisku ņarejšgijumu.** Peterburgas apgabalteesa šchinis deenās išteefajuse apfuhdšibu par strahdneeka Trifona Momsina nonahwešchanu. Uš apfuhdseto ņola ņehdejušchi nonahwetā Momsina ņewa, diwas meitas un ņnots, strahdneeks Tjernikows. Dramai par eemeflu bijuse Momsina peedalischanas pee „atņwabinašchanās kustibas“. Šchās peedalischanas deht Momsins, kura gimene lihds tam waldujuse pahrtiziba un meers, palizis beš darba un gimene ņahkuse zeest truhkumu. Kadušes nefatiziba, kildas; pehdeji apstahkli ņuwuščhi tibri nezeeschami un noweduščhi pee katastrofas: ņewa, meitas un ņnots kahdreis ušbrufuščhi wezajam un to nomuščhijuschhi. Teefa wišus apfuhdsetos, išnjemot Momsina ņewa, ataišnojuse. Pehdeja par weeglu eewainoschanu, kas išdarita ne ņlepkawibas noluhkā, noteefata uš 4 mehnešcheem zeetumā, bet no tam tikuse atņwabinata, tamdeht ka ņodā ir eefstaitis ari preekšijmeklešchanas zeetumā pawaditais laiks.

Grafs Witte un knaš Swjatopolks-Mirškis.

„Rufft. Wedom.“ pahrdrukā pehz „Now. Rufft“ kahdu interesantu rakstu, kura aprahdits, kahdos apstahklos nodibinajās mušhu tautas preekščstahwiba. Ćewehrojams 12. dezembra 1904 g. ukas tizis ņastahdits uš toreisejā eefšleetu ministra knaša Swjatopolka = Mirška iniziativi. Šchis ukas, kas apsolija reformu eewešchanu, ņastahweja no 9 punkteem 3. punktā bijuse runa par jauna wišas walsis likumdošchanas organa dibinašchanu ar tautas išwehleteem preekščstahweem. Tahlak ņehai pašchā punktā bijis pašaidrots: „Walsis jautajumu iščhkiršanai un atteezigu likumu ištrahdašchanai dibinama ņewischa eestahde no tautas preekščstahweem, kuri ņafauzami drihšā laika ne wehlat par 3 mehnešcheem.“ Pehz Swjatopolka-Mirška domam, šchee preekščstahwji buhtu bijuščhi ņuhdami no gubernu ņemstwu ņapulžem, tadeht ari tizis nolikts iščhais 3 mehneščhu terminsch. Šcho delegatu ņapulze tad buhtu ištrahdajuse projektu par walsi išdaramām preekščstahwju wehlešchanam, kuras pehz reformeto ņemstwu parauga buhtu notikuschas ar wišpahreju balsošchanu. Swjatopolks-Mirškis ar ņawu projektu atradis ņerās peekrišchanu, wiš 9 ukasa punkti tikuschhi atfihiti par peenemameem un nodoti ņalikšchanai walsis tipografijā. Bet tad eejauzees grafs Witte un ņahzis aprahdit, ka wehl par agru eewest birokratiščajā ņahrtibā tih leelas reformas. Šekas bijuščas tās, ka 3. punktš korekturā nostrihpots un ukasā palikuschi tikai 8 punkti, pee lam nodomato reformu eepreekšcheja ištrahdašchana uštijeta ne wairs eewešlamai tautas preekščstahwju kolezijai, bet ministru komitejai. Tahdā weidā ukas laiks klajā 12. dezembri 1904. g. 13. dez. Swjatopolks-Mirškis eefneedis ņawu atluhgumos, kas ari tizis peenemts. Tahschu winam likts preekščhā wehl kahdu laiku palikt ņawā weetā, kamehr tiks išraudšits wina pehznahzejs. Tahdos apstahklos Swjatopolks-Mirškis, faktiņi wairs nešahwedams amatā, pahrlaidis 9. janwara notikumus, pehz lam wina weetā stahjees Buligins. Tahd nahja Buligina padoma dewejas domes projekts, wišpahrejs streiks, 17. oktobris, dezembra nemeeri, un tad likumdošchanas dome. Wehlat, tad ari Wittes ministrijai bij jaatkahpjas, Witte reis apmeklejis Swjatopolku-Mirški un išteizees ņahhdi: „Tagad es redju,

ka mehš to leetu ešam ſaktuſchi ne tā, kā wajaſdeja. Eš tagad ſinu, kur meklejams ſemes glaħbina noſlehpums. Wajaſdeja jau pirms diweem gadeem ſafaukt deputatus no guberņu ſemſtwam un no wineem nodibinat pirmo domi. Wini paſchi tad buhtu iſſtrahdujufchi to, ko mehš tagad darām un darijam, un nebuhru bijis wiſas ſchiš breeſmigaš rewoluzijaš. "Swjatopolks-Mirskiš uš to atteizis: "Bet tu (wini ſauzas par tu) eš aiſmirſiš, ka ſchiš noſlehpums taiſni bij atrodams tai paſchā ukāša 3. punktā, kurſch ar tawu gaħdibu tika noſtrihpots." Ešchiš atgaħdinajums Wittem nepatizis, un wiſch tuħlit aiſgaħjis. "L."

Makſawā, 9. apr. Ap plſt. 10 wakarā Uſpenſkaš katedralē aiš ſweħtbildem atraktš paſlehpēš 18 gaduš wezaiš Kalugaš guberņaš ſemneekš Feminiš, kurſch iſdarijis baſnizaš aplaupiſchānu. Pehž ſagla uſrahðijumeem turpat atrasti ari noſagtee dahrgumi.

Tomſkā, 11. aprili. Sudſchenſtaš pagāstā, Tomiſtaš aprinki, eežlotaju nometnēš ešot badš. Wairataš dſimtaš jau nomiruſchāš badā.

Ahrſemes.

Belgijaš galwaš pilſchtā Briſelē, tā "Peterburgaš telegrafa agentura" 23. (10.) aprili ſino, atklaħta ſtarptautiškā paſauleš iſſtahde, karata, karaleeneš, diplomatiškā korpuša, miniſtru un tautas weetneeku klaħtbuħtnē. Karališ pateizāš iſſtahdeš komitejai tautas wahrđā un uſwehra ka iſſtahðei buħſchot leekš eeſpaidš uš paſauleš meera uš tureſchānu. Ešchājā Briſeleš paſauleš iſſtahðē, ſaprotamš, ſatopoti wiſi žilwezeš peħðejā laiķa jaunatradumi. Iſſtahðitee preeſchmeti ſadaliti 128 ſchirāš, kuraš apweenotaš ſchahðāš grupāš: 1) audſinaſchāna un iſgliħtiba; 2) drukaš, muſikaš, ſinatneš un teatra instrumenti un galwenee peederumi; 3) maħſta; 4) meħanika; 5) elektriķa; 6) buħwe un pahweetoſchānaš lihðſekki; 7) ſemkopiba; 8) dahrſkopiba un meſchopiba; 9) mediba un ſiwju ſweja; 10) uſturaš weelaš; 11) raktuweš un dſelſſrubhpneeziķaš; 12) ſabeedriķaš namu un dſiħwoķtu iſgreſnoſchāna; 13) weħrpumi, audumi un dreħbeš; 14) ķimiškā ruħpneeziķa; 15) daſchada ruħpneeziķa; 16) ſozialā ſaimneeziķa; 17) ħigiēna un labðariķa; 18) praktiškā iſgliħtiba, ſaimneeziķaš eerihkojumi un ſeeweeſchu roķu darbi; 19) tirdſneeziķa un koloniſeſchāna; 20) ſauſſemeš un juħraš armija, un 21) ſperts. Beš tam ir weħl ſewiſchka 22. grupa, kura apweeno wiſuš kongreſuš un konſerēnēš un buħš intereſanta ihpaſchi tadeħt, ka ſeſchu mehneſchu laiķā, kurā iſſtahðe paſtahweš, tiķš no tureķi laħdi 60 kongreſt un weħl nenoteiķiſ ſtaič konſerēntſchu. Starp noturameem kongreſeem minami: lautſaimneeziķaš apdroſchinaſchānaš, ħimeneš un walſtš audſinaſchānaš, periodiškāš preſeš, ſtarptautiſko ſabeedribu, ſtarptautiſka parlamentariſma un meera ſabeedriķaš kongreſi. Ħaro kongreſu ſeriju atklaħš nahkoſchā ſeħðeēnā ar ſtarptautiſko puķtopiķaš kongreſu. No Eiropāš walſtim ofiķieli iſſtahðē peedałaš: Auſtrija, Angliķa, Waħzija, Ħolande, Daniķa, Spanija, Italiķa, Luķſemburga, Monako, Franziķa un Turziķa. No Ameriķaš peedałaš: Braſilija, Gwatemala, Gonduraš, Dominika, Kanada, Nikaragua un Seemetu-Ameriķaš Saueenotaš Walſtiš un no Aſijaš Japana ar Ķinu. — **Franziķā** tautāš weetneeku weħleſchānaš žiħnaš ſchoreiš ir ſewiſchki dſiħwaš. Raſturiſtiķaš, ka ſchoreiš uſſtahjaš ĸoti daudš kandidatu. Senaš departamentā peem. ir 50 deputatu weetaš, bet kandidatu ir 400. Franziķā pawiſam ir 595 tautāš weetneeki. Par kandidateem bet uſſtahjaš 2678 perſonaš. Awinonā ap pilſehtaš tautāš weetneeku ſeħðekli žiħnaš uš weenaš weetaš 45 kandidati. Iķai 29 weħleſchānu eežirnoš uſſtahðiti beš pretkandidateem lihðſſchinejee. Pariſeš uniwerſitātē —

Sorbonā bijuſchāiš Seemetu-Ameriķaš Saueenoto Walſtju preſidentiš tureķa preeſchlaſijumu par republikāš pilſona peenahumeem. Wiſch, Ruſwelkš, ešot indiuidualiſtiš un ne ſozialiſtiš. Ideali ešot ſtahdami augſta par materialu labklaħibu. Nunadams par preſeš eeſpaidu, Ruſwelkš konſtatē atklaħtiķaš domu ſamaitaſchānu zaur weenu preſeš daku, kura glaimejot maſaš ſamajeem iſſintkteem. Nunadams par ſtarptautiškām atteeziba. Ruſwelkš dedſigi praſa, lai politiķā tiķtu eeweħrota tāpat morale, ka privat-dſiħwē. — **Spanijaš** karala Alſonſa XIII. un karaleeneš Wiktorijaš wezakaiš deħlš prinziš Dons Alſonš, kurſch ir Spanijaš trona mantineekš un nahkoſchāiš karališ, jeħſchu gan 3 gaduš wežš, naw lihðſ ſchim iſrumajiš weħl neweeera wahrða. Tadeħt paſtahw domāš, ka trona mantineekš ir mehms. Aħrſti noturejuſchi ſchāi leetā leeku padomi. Tuwātaš ſinaš neteek iſpauſtaš. — **Portugaleš** jaunaiš karališ, tā franſchān awiſeš ſino, pee ſewiš uš Liſaboni aiſaiķinajiš iſ Pariſeš laħdu ſkaiſtu aktriķi, ar kuru taš neſen eeapſineeš Pariſē un kura tam waren eeapatikuſeš. Tā iſdſiħwojoteeš jau naw neħaðš brihmuš, ka beħni tad weħlaķ mehðſ buħt niħtuli. — "Frankfurter Zeitung" ſino no **Atenam**, ka **Kretaš** tautāš ſapulķe teek ſaſaukta 9. majā. Neſtatoteeš uš turķu draudeem, wiſaš partiķaš weenbaſki praſa, lai kriſtito deputati ſweħretu uſtizibu greeķu karaliem. Wakar no Korfu atbrauķa Greeķiķaš tronamantineekš ar ħimēni. Eeđſiħwoĸaji ešot no domajuſchi ſagaidit to ar demonstratiwu godinaſchānu. — **Albanija** nemeeri turpiņaš. Turķu walðiba nemeeru apſpreeſchānai uš Albaniķu ſubta daudš ſaldatu. Dſchawidš paſchā praſa ſtingru uſſtaħſchānoš pret albaneem un ſaldatu ſkaiķa paleelinaſchānu lihðſ 50,000 wiħreem. Ešeħtēkš paſchā iſſino albaneeſcheem, ka kara ſpeħkš eeradeeš preeſch wainigo noſodiſchānaš un kaħrtiķaš eeweſchānaš. Žitedamš weetaš iſ korana un atſiħmedamš albaneeſchu paſaļpojumuš tehwiķai, wiſch pamudina eeđſiħwoĸajuš iſdot walðiba ħumpineekuš. Pehž ſaldatu apluħtoſchānaš Priſchtiņa, Ešeħtēkš paſchā greeſāš pee ſaldateem ar runu, ſajidamš, lai iſeetu no rintāš tee, kuri negriķetu peedaļiteeš pee Albaniķaš apmeerinaſchānaš, jo tad teem nebuħtu ja-paħraħpi ſweħraſtš religioſu ſaiſchu deħt, kuraš winuš ſaiſta ar albaneem. Laħdu tomehħ neatradāš, kuri buħtu atteiķuſcheeš no albanu ħumpja apſpreeſchānaš. Galwēnā turķu armijaš nometne buħš Liplana, uš tureēni no Žeriſowitſcheem aiſſuħtiti weħl 8 bataljoni. Kara ſpeħka riħziķa Albaniķā eeſaħtāš 9. aprili. Kara pulķu 10 bataljoni ar lauka un kaļna leelgabaleem dewāš Turķu paſchā walðiba pa Priſtreeneš žeku zaur Stimlu. Starp Stimlaš un Ħodanķu ſaħðſcham notiķa pirmā ſadurſme ar albaneem. Weſelu ſtundu ar leelgabaleem apſchaudija Ħodanķaš un Raſchataš ſaħðſchāš. Raſti albanu uſbruķa, pee ka Ŀiſheļāš ſchaufchānaš. Wakarā ſaldati ſadalijāš 2 nodatāš, no kuraš weena gaħķa pret Raſchtanāš, bet otra pret Miķari un Jezerķu albaneem. — Turķu ſultanaš ſaſlimiš ar iſnuķenķu un maſalam. — **Serbiķā** biķa leelaš leetuš gaħſe. Upes uſpluħda. Saudejumuš reħkina uš 6 milķ. franķu. Pluħdoš atraduſchi galu ap 400 žilweķu. — ſu-
jorkā peenahkuſchāš ſinaš iſ Ħuanāš **Ķina**, ka nemeerneeku baraš iſpoſtiķiš Iſchongſchu. Pa wiſu prowinci iſplatiti uſſauķumi nonahwet ahrſemeņeeķuš. Doķi un miſionaru nami nodedſinati un pa daķai iſlauķiti. Aħreemķu leelgabalu laiwaš jau eeadaſchāš. MobilĿeti 3000 Ķinaš ſaldati. Techniķa ſkola nodedſinata un no-
nahweti 30 ſtudenti.

Duē, 19. (6.) aprili. Ħaiķa ĸugotaķam Brege pa brauķeēna laiķu apſtaħjāš motorš. Aparatš meta kuħleni 20 metru augſtumā. Brege kriħtot ſtipri eewainoķāš galwā un žitāš meeſaš datāš.

Birminghamā, 21. (8.) aprīlī. Mulgijas raktuvēs notika sprahdžeens, no kura tika apbehrti 40 zilveki. Domā, ka 25 zilveki nošiti.

Rižā, 19 (6.) aprīlī. Isdarot gaiša brauzeenu pahr juheu, gaiša brauzejs Ruschje nogahsās no 12 metru (apmehram 46 pehdu) augštuma. Gihmis eevainots Aparats falausts.

Ņū-Jorkā, 22. (9.) aprīlī. Marks Twens +. Schodeis nomira pašstamais amerikāņu rakstneeks-humorists Marks Twens (Samuels Klements), 75 g. wežs. — Twens leelako datu šawas jaunības parvadijīs Hanibalā pee Mišsippi upes. Tad strahdaja ilgaku laiku kà burtlīzīs un wehlat nodemās rakstneezibai. Sawos darbos Twens attehlojis i šawu jaunību, i šawu darba dšihwi. Wiša wina dšihwe bagata daudš peedšihwojumem. Twens zekojis ari pa Giropu un humoristiskā kabrtā usrakstījis par to šawus peedšihwojumus. Marks Twens usrakstījis wairakus sehjumus „newainiga“ fatura humoresku. Daudši wina darbi tulkoti ari latwiški.

Rižā, 24. (11.) aprīlī. Seschi gaiša tugotaji isdarija wakar isdewigu gaiša brauzeenu pahr juheu 24 kilometru garumā. Pirmāis eeradās Latams pehz 16³/₄ minuter. Tad nahja: Dureis, Wanderborns, Jefimows, Hüwejs un Rolle. Wehlat Rimsdiks gribeja isdarit tahdu pat brauzeenu, bet eekrita juheā, no kureenes to iswilla mihnu laiwa.

Muhšu bildes.

1) **Gaišmas uswara.** No Razaela. Labs ar kaunu, gaišma ar tumšbu, šehelširdiba ar zeetširdibu, mihlestiba ar naidu, nowihdiba ar nenowihdibu muhschigā zihnā. Pee firmās senatnes tautam mehš redšam laba un kauna prinzipus eeweidojuschos wīnu labajos un kaunajos garos: Demuzā un Arimanā, Deewā jeb Jahwē un Luziferā jeb šahšanā. Laba un kauna idejas pahrweidodamās ar laiku finams peenehmuschas daschdaschadu weidu. Pasaules leelais glesnotajš Razaels burwigi daitā glesnā rahda gaišmas leelīfo uswaru par tumšbu. Gaišmas genijs, leelais zihnitajees Mikelis jau weizis tumšbas representantu Luziferu (šahšanu). Paschapsinigi, kà uswaretajš, wišsch jau uslīzīs kahju us šahšana kameeš un ar asu šchēhpu tam patlaban dod pehdejo grubdeenu. Gan breefmigi swehrojochām azim Luzifers wehl raugas atpatak un zeeti šakampu trijsari rokā tas wehl gribetu pazeltees un isnihzinat wīju, kas daitšch un kreetns, bet wišs welti, zaur klintim jau schaujas pekles leesmas un aptwer personīzeto kaunumu. Maiga gaišma pee apwahrtšchma un gaišmas genijs, kaunā noweizēja — Mikela waigs mums šrudina brihwibu, brahlibu, weenlihdšibu. Gaišmas prinzipa, mihlestibas nepeenagloš pat pee krusa! Melihds ne swehrišs wariseju naidš, ne romeeschu schēhpi, wina zekas augschā pat no apwakteta kapa un pahrweidojusēs attal pazekas pahr tumšbu. — Parīšē, kuras bilšchu galerijā — Luwrā jau tik daudš leelu mahkšlas darbu, ir ari šchis leela Razaela leelīstais darbs. — 2) Franzušis Besars isgudrejis jauna tipa gaiša kugi. Balons ir zigara weidā. Wišsch ir itkā starpineeks starp balonu un lidochanas mašchinu. Jaunā gaiša kuga motoram 50 firgu spēhls un pats balons aptwer 100 kubikmetrus. — 3) Karlis Majš (May), kura gihmetni pašneedsam, ir pšichologiski interefants tips. Hohenawas mešchos wišsch mahioja pag. gadu fimtenu 70-ajos gabos un no tureenes isdarija usbrukumus laupischanas noluhkā us zekineekeem Wišsch ari eelausās, laupija un saga zeemos un pilsehtās. No 1870. lihds 1874. gadam wišsch Waldheimā šahschēja zeetumā. Majš šaraktījis daudš indianu un breefmu šahstu. Tagad nu tahdā prozese Dresdenē, kur pret to bija eesneeguse suh-

dšibu Weimaras dšeedataja Schleidt jēdse, šchis laupitajš, breefmu šahstu autors tā atmaškots un tik stipri kompromitets, ka nes waj tas wairs pašauli aplaimoš ar jauneem breefmu un indianu šahsteem.

Grahmatu galds.

Redakzijai peešuhritas šchahdas jaunās grahmatas:

Ave sol! Esi šweizinata šanle! Džeja no Raina. Mafšā 40 kap. Dširzeemneeku isdewums Nr. 8. Generalkomīšijā pee D. Seltina, Rižā.

A. Tschchowowa raksti. I. Tulkojis Sudrabu Edschus. Mafšā 20 kap. Dširzeemneeku isdewums Nr. 9. Generalkomīšijā pee D. Seltina, Rižā.

Pee dšihwes seedokka. Jahna Klawina šahsti. Wahš — Jahna Jaunšudrabina. Mafšā 50 kap. J. Lasdas apgahdiba, Rižā.

Mahjas dakters. Rofas grahmata wišdaschadako peeaugšcho un behrnu šlimibu ahršteschana beš ahršta palihdšibas. Šahschdijis Dr. W. Pawlowšis. Ar peelikumu. Mafšā 90 kap. Apgahdajis Aug. Lahzis, grahm. firgotajš Rižā. Wairumā ari pee Sidmana un D. Seltina

Watejas wehstules.

W. A. — Jūričē. Šanehman. Pateizamees.

K. B. — P-gā. Tapat.

Redaktors: Dr. philos. P. Šalits.

Šhpaschneeks un isdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.

Ņaw algas beš uszihtibas. Wišadā finā šcho isteikumu pilnigi pehz teefas un taišnibas pelna A. Jaunsema pirmā Rižas tšchaulišchu fabrika, Suworowa eelā Nr. 21, jo no pat dibinaschanas 1891. g. šchi firma zentufēs schai arodā arween sneegt jaunako un pilnigato. Tapehz ari winas, no ihpashcha frantschu papira isgatawotās tšchaulites atraduschas plaschu kà eeksch- tā ahrseemes smehketajas publikas eewehribu, tā ka šchi papirofu tšchaulišchu fabrika tagad ir leelakā Baltijas gubernās.

Fabrikas raschojumi wīnu sewišschka labuma pehz godalgoti daschadās eeksch- un ahrsemju isstahdēs ar 8 pirmām godalgam.

Šchim nunturam kà peelikums lihdsi eet Rižas Šipoteku Beedribas XXX. Fihlu šihmjū islofeschanas liste.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peebahwā

eekschseemes un ahrseemes wihnus,

kà ari konjaku „Royal“,

štipru wihnogu wihnu 50 k.

šekoschās filialēs:

Suworowa u. Dširnawu eelu šuhri,

Jelgawas šchosejā Nr. 12,

Ahgenskalnā, Mesecha eelā Nr. 4a,

Petschal tunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Bez-Rižas šuhri.